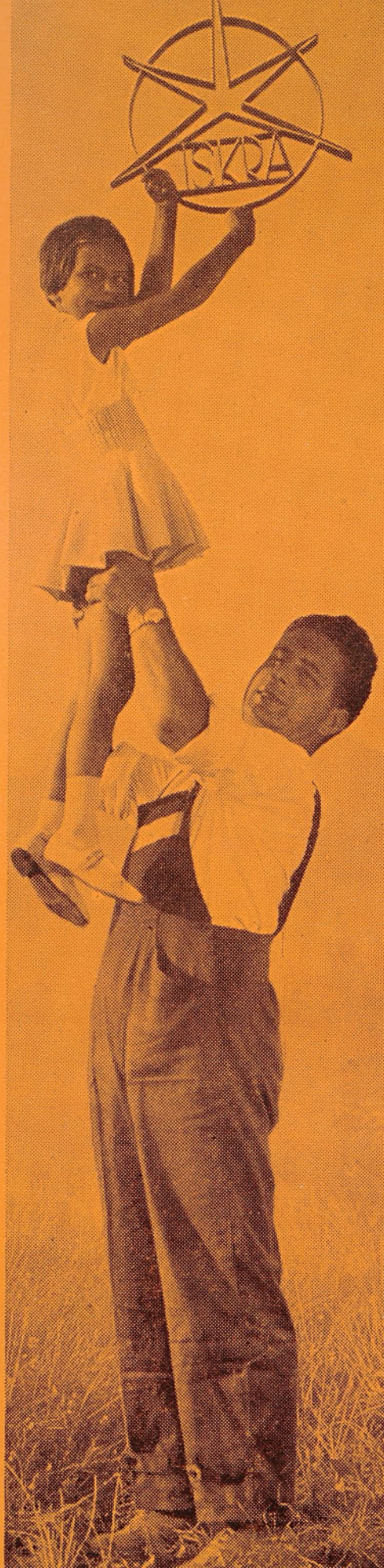

ISKRA

41 - 1962

Stanje podjetja ob zaključnem računu za leto 1961

Člani skupščine so imeli ob pregledu zaključnega računa ISKRE na zasedanju skupščine dne 6. 4. 1962 priliko, skozi material, poročilo in diskusijo oceniti stanje in tendenco kretanja ISKRE. Sama bilanca kaže zadovoljive rezultate na eni strani, na drugi strani pa nakazuje probleme in težave, ki smo jih imeli v preteklem obdobju in nekatere, ki bodo še sledili. Kljub primerjavi podatkov med letoma 1960 in 1961 se ne more dobiti popolnoma jasno sliko, niti dati točno oceno o uspehih in neuspehih, oz. o naporih, ki so bili storjeni, ker so se ravno v tem obdobju dogajale, in se še dogajajo, bistvene spremembe v jugoslovanskem gospodarstvu, ki močno vplivajo na našo dejavnost. Samo z upoštevanjem teh sprememb bi lahko prišli do pravilnejše ocene.

Naša naloga je, da izvršimo analizo, kaj smo in ali smo dovolj storili v tem obdobju, in ugotoviti vzroke, ki so hromili naše napore, da bi lahko na osnovi pomanjkljivosti v prihodnjem obdobju to odpravili in v polni meri dosegli naš namen. Zavedati se moramo, da bomo lahko to storili samo, če bomo znali kritično in ostro ločiti objektivne in subjektivne vzroke in če bomo lahko z odpravo subjektivnih slabosti zmanjševali in celo odpravili vpliv objektivnih težav.

Po sklepu skupščine delavskih svetov dne 15. aprila 1961 in smernic, ki jih je ta zbor dal, se je začel formirati koordinacijski cen-

ter ter nekatere skupne službe. To je zahtevalo delno preformacijo kadrov, tako v proizvodnih enotah in skupnih službah. Ob istem času se je začelo delo na pravih podjetja, ki naj bi vsebovala sklepe zbora delavskih svetov in definirala fizionomijo podjetja. Do sprejetja pravil sredi novembra se niti koordinacijski center, niti skupne službe niso mogle odločneje poprijeti s problematiko, ki je bila prednje postavljena.

Pravila podjetja so poživila delo skupščine in odborov

Ugotoviti je treba, da je po sprejetju pravil delo skupščine in njenih odborov vse bolj intenzivno, da se vse bolj uveljavljajo, da pa bi bili rezultati boljši, če bi na eni strani odgovorne službe prek koordinatorjev tekoče in precizneje dajale informacije oziroma predloge o problemih, o katerih mora skupščina odločati. To je ena od hib, ki je v bodoče ne bo možno tolerirati. Če temu dodamo še skrajno pomanjkljivo službo informacij, ki naj bi bila taka, da bi bil sleherni član kolektiva informiran o stanju in smeri razvoja, da bi na osnovi tega lahko sklepal o lastni in skupni perspektivi, potem lahko ugotovimo, da različna stališča dostikrat ne izvirajo zaradi vsebine, temveč zaradi namerno ali nenaumno različnih tolmačenj problemov.

Poročilo o delu centra ne more zajemati samo dela poedinih služb in kolegija centra, ker se ta dejavnost v sebi ne zaokrožuje, temveč je vpliv teh služb na celotno organizacijo in obratno — celotna or-

ganizacija in njena dejavnost vpliva na delo poedinih služb, zato se je potrebno pri analizi dela, problematiki in bodočih nalogah ozreti na te faktorje.

Služba perspektivnega plana in kapitalne izgradnje

Ena od dejavnosti, ki brez dvoma interesira vse kolektive, je služba perspektivnega plana in kapitalne izgradnje, ki sicer ne daje trenutnih rezultatov, je pa bistvene važnosti za našo perspektivo.

Imeti je treba v vidu, da na formiranje koncepta kapitalne izgradnje vpliva ogromno faktorjev in da je za njihovo vsklajevanje potrebno nemalo naporov, ki jih ta služba kljub majhni kadrovske zasledbi uspešno premaguje. Vsklajevanje med poslovnimi enotami ISKRE, komunami, okraji, s sekretariatom za industrijo in z bankami po liniji programa, dinamike, obsega, soudeležbe itd. zahteva niz dodatnih analiz, ki so bile že predložene in ki še bodo, posebno z ozirom na najnovejše koncepte v izgradnji industrije našploh, kjer se bo v bodoče podpiralo samo take investicije, ki bodo lahko zagarantirale tudi odgovarjajoč izvoz. — Sredstva, ki smo jih vložili, delo, ki je bilo izvršeno, dogovori, ki so v teku, sredstva, ki so obljubljena, ne pomenijo ničesar, če ISKRA ne bo v najkrajšem času postala izvozni faktor, to je izvoznik v takšnem obsegu, ki bo interesanten za jugoslovansko gospodarstvo. To se pravi, da bomo morali obstoječe elaborate revidirati, njihovo dinamiko vskladiti, dati prioriteto tistim inve-

sticijam, ki bodo zagarantirale pri najracionalnejših vlaganjih največji izvoz. Ta koncept ne sovпада z željami poedinih kolektivov, niti z željami poedinih politično teritorialnih enot, toda, če bodo taka družbena merila, mi ne moremo in ne smemo imeti drugačnih, če hočemo uspeti. Izvoz sam ne pomeni samo stabilizacije našega gospodarstva skozi uravnoveščenje zunanjetrgovinske bilance, ampak pomeni tudi pridobivanje prepotrebnih deviz za lastno enostavno in razširjeno produkcijo, ker, če tega ne bomo naredili, potem tudi nimamo zagarantiranih deviznih sredstev za proizvodnjo, ki jo sedaj obvladamo. To se pravi, da mora biti interes vseh kolektivov ISKRE, da v prvem planu vlagamo tam, kjer bo devizni efekt najboljši. Iz tega zornega kota moramo v bodoče voditi naše diskusije in sprejeti odgovarjajoče rešitve.

Zbiranje podatkov - pomembna dejavnost Koordinacijskega cen ra

Če se odločimo za tako investicijsko politiko, ni to enkratna akcija, ker se skozi njo formira fizionomija podjetja in je v to smer treba vključiti tudi druge dejavnosti, o katerih bo še govora.

Pri zbiranju podatkov niso bile angažirane samo poslovne enote, ampak tudi druge službe v centru, ker so podatki sestavljeni iz tehničnih in ekonomskih pokazateljev. To je ena od dejavnosti centra, o kateri so pa odbori in kolektivi premalo seznanjeni, izgovarjajoč se na časovno stisko, kar se pa ne more v celoti opravičiti.

Da bi zadovoljili postavljenim zahtevam, je potrebno:

- ponovno obdelati program poedinih tovarn,
- skleniti odgovarjajoče licenčne in druge pogodbe,
- definirati in izdelati tehnološke postopke,
- pristopiti k izdelavi glavnih projektov,
- preskrbeti denarna sredstva,
- konkretno zbiranje ponudb za opremo,

- pojačati sodelovanje med oddelki centra in tovarnami,
- dokončno oformiti oddelke po obsegu dela,
- izdelati poslovnik službe perspektivnega plana,
- skozi rešitev prostorskih in kadrovskih kapacitet preiti iz kampanjskega na kontinuirano delo.

Delo Zavoda za razvoj je tesno povezano s kapitalno izgradnjo

Čeprav Zavod za razvoj ni služba centra, je pa njegova dejavnost tesno povezana s kapitalno izgradnjo in perspektivnim planom, največ pa s poedinimi proizvodnimi enotami.

Seštevek materialnih in kadrovskih kapacitet bivših razvojev ni dal nove kvalitete, niti v tej smeri pričakovane racionalizacije. Prejšnje prepletanje med razvojem in proizvodnjo in reševanje tekoče proizvodne problematike je negativno vplivalo na obseg perspektivnega razvoja in s tem zmanjševalo perspektivo tovarn. Zahteva je bila postavljena, da se skozi koncentracijo kadrov pojača tekoči razvoj in da se skozi višek razvojnih kapacitet ustvari prepotrebne bazične raziskave.

Poedini kolektivi smatrajo, da je spremljajoč in aplikativni razvoj počasnejši in dražji. Ker pa ni tistega, ki bi finansiral bazični razvoj, ostajajo odvišne kapacitete, ki jih zavod kot uslugo nudi organizacijam izven ISKRE.

Ravno tako je delo programskega sektorja v razvoju nevsklajeno s službo perspektivnega plana v centru in se smer razvojne dejavnosti ne ujema v celoti s perspektivno proizvodnjo.

Res je, da se potrebna specializacija ni mogla izvršiti zaradi teritorialne oddaljenosti, res pa je tudi, da tako stanje negativno vpliva na sedanjo in perspektivno proizvodnjo. Če k temu dodamo, da med obstoječimi sektorji v zavodu ni trdne povezave, da nekateri šefi niso zainteresirani in nimajo pregleda nad delom v laboratorijih

svojega oddelka, da se nekateri upirajo uvajanju novih metod dela, da storilnost mnogih sodelavcev v razvoju ni zadovoljiva, da se vprašanju discipline ni posvetilo dovolj pažnje in da starešinski kader v zavodu ni povsod najboljši, da je usposabljanje le-teh prepočasno, da pa kljub temu obstoja najboljša volja s strani vodstva zavoda za čim tesnejše sodelovanje s proizvodnimi enotami, smatram, da moramo iskati nujne rešitve v naslednjih smereh:

— Spremljati in specifični razvoj priključiti proizvodni enoti ne kot razvojni oddelek pri proizvodni enoti, ampak kot del proizvodnega procesa.

— Aplikativni razvoj oziroma razvoj novih proizvodov vršiti v specializiranih laboratorijih, upoštevaje delitev dela, prav tako bazični razvoj (perspektivne naloge) s tem, da bi se za spremljajoči razvoj formiral dohodek na enak način kot pri direktnih proizvajalcih, da bi se za aplikativni razvoj sklepale pogodbe med zainteresirano proizvodno enoto in zavodom in da bi se pri koordinacijskem centru formiral sklad za bazični razvoj, s katerim bi razpolagala ISKRA in bi se za odgovarjajoče bazične naloge sklepale pogodbe z zavodom.

Druga oblika je perspektivno racionalnejša, da se razvoj skoncentrira, izvrši potrebno specializacijo, tako materialno kakor kadrovske ter da se dohodek članov kolektiva v zavodu formira v odvisnosti vloženega dela, smatrajoč, da je razvoj začetek in prodaja, oziroma montaža, konec proizvodnega procesa. Pri racionalnem razvoju nujno sledi povečanje razvojnih kapacitet pri enaki kadrovske zasledbi in če se pokaže skozi to višek kadrov, pojačati bazični razvoj, če smatramo v danem trenutku to investicijo kot opravičljivo, ali pa te kadre porazporediti na druga delovna mesta v Iskri, nikakor pa ne prodajati razvojne kapacitete, ker v nobenem primeru naše poslovne enote ne razpolagajo z viškom kvalitetnih kadrov.

Večina izdelkov Iskre ni na ravni sodobne proizvodnje

Če upoštevamo, da večina proizvodov ISKRE ni na sodobnem nivoju in da bi jih bilo potrebno vskladiti z zahtevami domačega in mednarodnega trga, da bi se lahko v večji meri uveljavili v izvozu, potem je pred zavodom velika naloga. Predvidena rekonstrukcija in preorientacija na domače surovinske vire radi devizne situacije pa daje tem nalogam še poseben pomen.

Ureditev lokacijskih problemov, pregrupiranje materialnih sredstev in kadrovskega sestava za zagotovitev specializacije, nadalje utrditev notranje organizacije z najtesnejšo povezanostjo med proizvodnimi enotami in skupnimi službami, bo garancija za sodelovanje in s tem tudi uspeh.

Kolektivi so poostrili finančno disciplino

Finančna služba je kadrovsko nedovoljno zasedena. Finančni kolegij je kot tim sodeloval pri reševanju finančnih problemov. Skozi analize in stanja je opozarjal poedine kolektive na ukrepe, ki jih je treba znotraj njih izvršiti in vzdrževal stike s finančnimi institucijami izven ISKRE.

Pr težki finančni situaciji v preteklem letu je treba priznati, da so kolektivi poostrili finančno disciplino, ki je prinesla določene izboljšave, da se pa to ni vršilo kontinuirano in prihajamo v dokaj neugodno situacijo, kar se vidi iz povečanih zalog vseh treh razredov in iz tega izvirajočega nizkega faktorja obračanja.

Brez konsolidacije finančnih sektorjev v poslovnih enotah ter dobiivanja solidnih podatkov ni mogoče napram organom izven ISKRE nastopati pri poedinah zahtevah, tudi ni mogoče izvršiti internih analiz v svrhu opozarjanja poedinah enot na težave, ki lahko nastopijo.

Povečanje proizvodnje in nika-kršen izgled, da bi dobili dodatna obratovalna sredstva, ampak celo možno zmanjšanje, ker pač tako

velikih obratovalnih sredstev, kot jih sedaj imamo, ne moremo z nobenimi normativi opravičiti, nam nalaga skrajno štednjo in nenehni napor za zmanjševanje zamrznjenih sredstev.

Visoka sredstva in iz njih izvira-joče visoke obresti zmanjšujejo našo stopnjo dohodka, čeprav leži-jo razlogi tudi v višjih cenah surovin in nižjih prodajnih cenah. Toda nov instrument, to je formiranje dohodka po plačani realizaciji, nakazuje, da se bo ostanek čistega dohodka, namenjen za sklade, v letošnjem letu še zmanjšal in s tem obstoja nevarnost, da ne bomo mogli izpolniti obveze za našo rekonstrukcijo.

Nova družbena merila delitve dohodka bodo terjala ustrezne ukrepe

Če vzamemo v obzir, da se bodo spremenila družbena merila delitve čistega dohodka, da bo močnejša usmeritev na izvoz dodatno zmanjševala čisti dohodek, ker pri izvozu ne dosegamo domačih prodajnih cen, potem se moramo zavedati, da brez odgovarjajočih ukrepov ne bomo kos novo nastali situaciji.

Obstojali so že nekateri predlogi, da bi v preteklem letu izvršili predpriprave, ki pa se niso realizirale. Toda, če hočemo zaščititi interese celotne ISKRE, mora skupščina s svojo avtoriteto doseči:

- da se formirajo skupni salda-konti radi pravilnosti tožb in hitre kompenzacije,
- da se sprejmejo takšni interni instrumenti, ki stimulirajo poslovne enote za čim večji izvoz in destimulirajo uvoz,
- da se koristi obratovalna sredstva trgovskih podjetij za zaloge surovin,
- da se odprejo skladišča surovin med poslovnimi enotami,
- da se pojača planska in terminska služba glede nabave in lansiranja,
- da se izvede standardizacija,
- da se izkorišča proste kapacitete kooperantov izven ISKRE, kar zmanjša potrebo po obratovalnih sredstvih in po sredstvih za rekonstrukcijo,

- da se omeji vlaganja izven rekonstrukcije, ter
- da se sprejme dodatne interne instrumente, ki bodo stimulirali povečanje plačane realizacije, in skrajševali proces: razvoj — proizvodnja — plasman.

To so akcije, ki jih mora izvršiti ne samo finančna služba, ampak vsi kolektivi kot celota ob podpori vseh služb poslovnih enot in centra. Finančna služba pa mora razen tega v tekočem letu delati še na enotnem kontnem planu, na unificiranju računovodskih postopkov, na enotni klasifikaciji stroškov, na enotni dokumentaciji, na poglobljanju računovodstva ekonomskih enot z uvajanjem standardov, budžetov, predkalkulacij itd., na dosegi večje ažurnosti, za kar bo jasno potrebno nekaj manjših vlaganj v drobno mehanizacijo; vse to bo pa zahtevalo pospešeno delo na formiranju elektronskega računskega centra.

Kljub zastareli opremi in premahnim delovnim prostorom lani večji fizični obseg proizvodnje

Kadar govorimo o proizvodnji, moramo ugotoviti, s kakšnimi sredstvi za delo razpolagamo. Ugotavljamo, da je fizična sposobnost stavb majhna, da je oprema zastarela in da je sedanja vrednost samo ena tretjina nabavne cene, da pa se je kljub temu fizični obseg proizvodnje dvignil iz leta 1960 na leto 1961 za 26 odstotkov.

Brez ozira na dodatno dejavnost, ki jo je zahtevalo združevanje, smo dosegli, če vzamemo jugoslovansko povprečje, nadpovprečne rezultate. Če pa vzamemo podatke iz bilance, da so poslovni stroški porasli za 5 odstotkov, da je porast produktivnosti manjši kot porast osebnih dohodkov, ugotovimo, da nam je tako razdelitev osebnih dohodkov omogočila sprememba instrumentov, kar se pa v bodoče ne bo nadaljevalo.

Ugotoviti moramo, da niso bili v preteklem letu storjeni nikakršni premiki v smislu specializacije, da se je nadaljevalo samo na področ-

jih, kjer je bila ta specializacija nazkana, kakor so Otoče in Nova Gorica in da nismo uspeli izvršiti potrebno prerazmestitev osnovnih sredstev za povečanje racionalnosti proizvodnje, niti prenesti ali skoncentrirati proizvodnjo na enem področju, kjer je to ekonomsko upravičeno, niti izvesti najenostavnejše kooperacije, kjer popolnoma enostaven izračun prikaže večjo rentabilnost v okviru celotnega podjetja in proizvodne enote posebej.

Ali okrepiti kooperacijo, ali izvažati z izgubo?

Danes, ko se pred nas imperativno postavlja problem izvoza, se bomo morali pod pritiskom ekonomike odločiti, ali pojačati medsebojno kooperacijo radi doseganja večjih serij in znižanja proizvodnih stroškov ali izvažati z izgubo.

Domače prodajne cene niso dovolj stimulirale proizvodnih enot za podvzemanje takih akcij. Subjektivni faktorji so bili prešibki, da bi se ta proces začel odvijati. Ekonomski faktorji so tisti, ki nas danes prisiljujejo, da čim prej uvedemo proizvodnjo po najracionalnejših principih, ker v nasprotnem pri še večjih naporih in pri eventualni večji produktivnosti ne bomo imeli možnosti proporcionalno nagrajevati proizvajalce, ki nas bodo takrat upravičeno vprašali, kaj smo podvzeli, da se to ne bi zgodilo. Vsak izgovor na objektivne težave bi pomenil, skrivati se za subjektivnimi slabostmi, ker mi danes vemo, da bo taka situacija nastala.

Tukaj je potrebna večja vloga in odgovornost koordinacijskega centra, toda tudi večje hotenje kolektivov proizvodnih enot.

Res je, da je osnovna odgovornost proizvodnih enot samih, da skrbijo za svojo enostavno reprodukcijo, toda na to enostavno reprodukcijo vplivajo skupne službe na začetku in koncu proizvodnega procesa in iz tega izvira, da neuspeh ene proizvodne enote pomeni breme za celotno ISKRO, tako v materialnem, kakor tudi v moral-

nem smislu. Lahko se zgodi, da ostanejo trenutno nezasedene kapacitete radi pomanjkanja materiala, toda ne more se zgoditi, da obstajajo nezasedene kapacitete po programu, ker v takem primeru je vsaka naša zahteva po dodatni opremljenosti.

Nadaljnja delitev dela - povečana proizvodnja

Če smo ugotovili, da smo v enem letu povečali proizvodnjo za 26 odstotkov, ne moremo trditi, da smo ob koncu bilančnega obdobja dokončno izkoristili vse rezerve, ampak lahko ugotavljamo, da nam še obstajajo in da z boljšo organizacijo delitve dela v ISRI in iskanju določenih kooperantov izven ISKRE lahko bistveno povečamo našo proizvodnjo, seveda pod pogojem, da uvedemo sistematično zajemanje vseh globalnih podatkov o gibanju mesečnih planov, da sistematično zasledujemo problematiko proizvodnje, da se okrepi razvojno tehnološka služba, da se pospeši direktno poslovanje med proizvodnimi enotami in da se energično ukrepa, čim se pokažejo v teh odnosih težave ali nerazumevanja, da se zaostri poslovna disciplina glede obveznosti rokov in kvalitete, da se dvigne sedaj padajoča kvaliteta naših izdelkov in da se do maksimuma sinhronizira razvojnica, proizvodna in komercialna dejavnost.

Prodajno-servisna organizacija je prešla iz dobe distribucije na plasman izdelkov

Za prodajno servisno organizacijo ne veljajo nobeni primerjalni podatki, ker se je fizionomija te organizacije močno spremenila na eni strani in ker je na drugi strani tržišče v preteklem obdobju doživelo velike spremembe, kjer se iz dobe distribucije vse bolj prehaja na plasman, ki po svoji kvaliteti ne odgovarja prejšnjim potrebam.

Niso samo rabati merilo racionalnosti prodaje, temveč je razlika

med lastno in prodajno ceno tista, ki nam daje stopnjo efiksne prodaje. Če bomo hoteli danes in v bodoče dosegati odgovarjajočo stopnjo čistega dohodka, bomo morali, kakor v proizvodnji, tudi prodaji posvetiti največjo pozornost.

S solidnimi proizvodi, s strokovno pomočjo kupcu pri izbiri proizvoda, s hitrim in eksaktnim servisom ter dovoljno količino rezervnih delov, z zaupanjem potrošnika v naše proizvode, bomo lahko formirali visok nivo naših prodajnih cen, brez tendence izkoriščanja potrošnika, ker potrošnik kupuje najugodnejše in ne najceneje.

Skozi te aspekte moramo ocenjevati efekt prodajne organizacije in moramo tudi pri njej ugotoviti vloženo delo, oziroma soudeležbo in njen ekvivalentni način nagrajevanja. Sedanji rabatni sistem je samo slab nadomestek; diferencialni rabat, obračunan pri plačani realizaciji, pa že boljša oblika delitve čistega dohodka.

Vlagati samo v proizvodnjo, in ne paralelno v prodajne kapacitete pomeni kratkovidno politiko, ki je že marsikateri kolektiv, četudi je imel dobre proizvode, pripeljala na mejo rentabilnosti.

Ne gre trditi, da ne obstoja niz slabosti, ki se jih kolektiv PSO-ja tudi sam zaveda. Važno je samo utrditi prepričanje, da je to ISKRINA prodajna organizacija in ne kakršnokoli samostojno grosistično podjetje.

Čeprav nabavne organizacije nimamo skupne, se vršijo skupne nabave za nekatere materiale, ter dosegamo ugodnejše pogoje. Nabavljalo se bo vedno več skupnih potreb, ko bo izvršena potrebna standardizacija materiala. Kljub dislociranim nabavnim službam je skoro 50 odstotkov po vrednosti vsega materiala nabavljeno enotno. Vzpostavljene kontakti s trgovinskimi organizacijami, ki držijo v zalogi naše surovine, so se pokazali kot dobri in jih je treba v smislu finančnih priporočil še naprej razvijati.

Kadar je osnovna orientacija ISKRE usmerjena v izvoz, ki bi se moral odvijati preko zunanjetrgovinske organizacije, lahko ugotovi-

mo, da smo izgubili najmanj pol leta pri njenem formiranju iz popolnoma nebitvenih razlogov. Danes ona formalno obstoja, toda niti po lokaciji, niti po kadrovski zasedbi, niti po interni konsolidaciji ne odgovarja svojemu namenu. Če ne bomo pristopili k pravilnemu oblikovanju in dimenzioniranju te organizacije brez odlašanja in brez sentimentalnosti, bomo doživeli neuspeh, brez ozira na vse druge napore, ki jih moramo izvršiti. To je klasičen primer naše jasne orientacije, toda mlače izvedbe.

Pri naših naporih za izvoz smo hoteli prodajno področje razširiti v smislu mednarodnega sodelovanja, ker se na eni strani smatra izvoz finalnih proizvodov potrošniku, jasno preko trgovine, kot en način izvoza, ki je dokaj nestabilen in v večji meri podvržen konjunkturi in konkurenci — in drugi izvoz, takozvan mednarodna kooperacija, odnosno mednarodna delitev dela, v katero se moramo vključiti, posebno v zapadnih deželah s konvertibilno valuto. Tukaj gre za bolj kompleksno obdelavo materiala, ne samo po komercialni in finančni plati, ampak tudi po tehnični, oziroma tehnološki. Ker sodeluje industrija z industrijo, je taka vskladitev težja, toda ob uspehu je sodelovanje dolgoročneje, ki brez dvoma poverni vložene napore.

Široka dejavnost oddelka za mednarodne kooperacije

Oddelek mednarodne kooperacije ima samo dva sodelavca in je zelo široko razvil svojo dejavnost, ki daje osnovo za konkretne rezultate.

Zainteresirali in angažirali smo najvišje predstavnike koncerna ITT in njihovih tovarn; v principu so izvršeni dogovori za niz proizvodov, od katerih se nekateri bolj intenzivno, drugi manj, obdelujejo v proizvodnih enotah. Ugotoviti moramo, da je na strani naših partnerjev prikazana dobra volja, čeprav obstoja gotov procent nezaupanja do naših zmožnosti in kapacitet, toda od nas samih, prvenstveno v tej fazi od proizvodnih

enot, zavisi ali bomo v stanju realizirati poedine dogovore. Ker gre tukaj za odnose z velikimi proizvajalci, je jasno, da moramo organizirati proizvodnjo v velikih količinah, ker je razen kvalitete, cene in rokov ravno količina tista, ki omogoča tako sodelovanje.

Organizacijska služba je opravila obsežno delo

Pri formiranju novega podjetja je organizacijska služba ISKRE v Kranju opravila obsežno delo. Ostala podjetja teh služb skorajda niso imela. Iz teh kadrov se je formirala organizacijska služba v centru, ki je začela delati po postavljenih načelih. Rešila je kadrovsko svoje probleme, posnela stanje proizvodnih enot in obratov, izdelala odgovarjajoče analize, izdelala načrt za tipizacijo surovin in elementov, sodelovala pri sestavljanju pravilnikov, izdelala program za strojno obdelavo podatkov, pripravila vse predloge na področju sodelovanja in kooperacije.

Radi nejasnosti in raznih tendenc do sprejetja pravil niz predloženih predpisov ni bilo realiziranih,

ali je bilo spremenjenih. Skozi tako dejavnost je postala ta služba neefektivna. Vzrok leži tudi v tem, da so koordinatori za poedina področja premalo sodelovali s to službo. Zgraditi je treba takšen sistem organizacije, da bodo koordinatori centra prvi organizatorji podjetja in da bo organizacijska služba le njihov praktični izvajalec.

Da bo ISKRA predstavljala organizacijsko celoto, bodo morali organizatorji v poslovnih enotah biti najtesneje povezani s centralno organizacijsko službo.

Osnovna naloga te organizacije je izvajati tipizacijo na vseh področjih dejavnosti kot predpripravo uvažanja mehanografskih sredstev radi povečanja rentabilnosti poslovanja.

Kadrovska služba se je praktično formirala komaj letos in še ni zasidena.

Napori za reguliranje osebnih dohodkov, oziroma prejemkov po poslovnih enotah, kakor tudi poenotenje dnevnic, potnin itd. niso rodili posebnih rezultatov.

Ustanovljena je bila industrijska šola z internatom in šola telekomunikacij za učence v gospodarstvu.

(Dalje na 102. strani)

S konference komunistov v Novi Gorici

Tudi komunisti, člani delovnega kolektiva Iskre — tovarne avtoelektričnih izdelkov so na letni konferenci pregledali svoje dosedanje delo. Ugotovili so, da bo morala Zveza komunistov v tovarni še poglobiti svoje delovanje in s pobudami in sodelovanjem pri upravljanju v podjetju nenehno premagovati njegove težave, da bi bilo poslovanje kar najbolj uspešno. Na sliki: sekretar organizacije Zveze komunistov poroča o preteklem delu

Za vskladitev odnosov med enotami Iskre je potrebno tesnejše sodelovanje kadrovske službe s poslovnimi enotami

Da bi vskladili odnose med vsemi enotami ISKRE, da bi sledili tudi po kadrovski zasedbi rekonstrukciji in perspektivnemu planu razvoja ISKRE, bo morala kadrovska služba v najtesnejšem sodelovanju z vsemi poslovnimi enotami in skupščinskimi odborom posvetiti največjo pažnjo izboru in vzgoji vodilnih kadrov za vsa področja predvidene dejavnosti. Prevzeti bo morala potrebno skrb in odgovornost za dodatno izobraževanje obstoječih kadrov, formirati v skladu s potrebami enoten sistem šolstva za učence v gospodarstvu, poenotiti politiko štipendiranja, spremljati kretanje osebnih dohodkov in vršiti potrebne analize; v celoti spremljati kretanje kadrov, kakor v ISKRI, tako izven nje, z namenom, pridobiti najboljše sodelavce pri izvrševanju nalog, ki so postavljene pred ISKRO.

Ko ugotavljamo slabosti, ki smo jih pri svojem delu imeli v preteklem obdobju, moramo priznati, da so se službe koordinacijskega centra prepočasno formirale in da zaradi številčnosti in kadrovske zasedbe niso odigrale v celoti svoje vloge. Toda upoštevati je treba, da so se poedine poslovne enote dostikrat znašle na diametralno nasprotnih stališčih in da je to urejanje, čeprav dostikrat neefikasno, zahtevalo za preskromen efekt preveč naporov.

Službe centra se nahajajo na štirih različnih straneh v Ljubljani in Kranju, kar bi pa smelo samo v manjši meri vplivati na pravilno funkcioniranje.

To so lahko objektivni razlogi, ki pa imajo v sklopu celotne organizacije ISKRE subjektivni karakter. Ravno tako kot so subjektivni faktorji vzrok temu, da kolektiv centra nima urejenih osebnih dohodkov, kakor tudi je subjektivni razlog tudi to, da bi ravno pri lokacijskih težavah morali imeti dobro urejene komunikacije, saj se nam pojavlja, da korespondenca med poslovnimi enotami, kakor tudi med centrom in

enotami, potuje tudi po en teden. Ravno tako brzjav izgublja svojo vrednost in zakasnitve povzročajo lahko veliko materialno škodo v poedinih primerih. Na splošno pa taki pojavi hromijo vse napore po povečanju dinamike in jih ni moč z ničemer opravičiti.

Vse naloge, ki stojijo pred nami, bomo lahko izvršili z najbolj demokratičnimi oblikami upravljanja in vodenja, toda samo pod pogojem, če bo hotenje in zavest po potrebni enotnosti na odgovorjajoči višini.

Radioamaterji za pokal »Iskre«

V Ankaranu je bil 29. aprila plenum Zveze radioamaterjev Slovenije. Med radioamatersko organizacijo in slovensko elektroindustrijo, zlasti Iskro, obstoje zato tesne zveze, saj izhaja iz radioamaterskih vrst izdaten del strokovnega kadra našega podjetja. Radioamaterska organizacija popularizira poleg tega sodobno telekomunikacijsko in elektronsko tehniko, zaradi česar ji posvečamo posebno pozornost. Kot odraz teh medsebojnih odnosov je nastalo pred dvema letoma tekmovanje za pokal takratnega podjetja IEV Ljubljana, ki zajema radioamaterske oddajne in sprejemne postaje po vsej Sloveniji. Pokroviteljstvo nad tekmovanjem je po združitvi prevzela Iskra. Drugo tekmovanje za pokal Iskra je potekalo lani 8. oktobra, v njem pa je sodelovalo več deset radioamaterskih oddajnih in sprejemnih postaj v vsej Sloveniji. Na plenumu Zveze radioamaterjev Slovenije v Ankaranu je predsednik zveze Jančar Rudi podelil prehodni pokal Iskra radioklubu Celje, ki je na tekmovanju osvojil prvo mesto, štirim ranikola Tesla, ki jo podeljuje Zvez-

dioklubom, ki so tudi dosegli izredne uspehe na tem tekmovanju, pa diplome in nagrade.

Na tem plenumu je predstavnik Iskre prevzel tudi srebrno plaketo Jugoslavije najbolj zaslužnim posameznikom in organizacijam ter podjetjem za delo v radioamaterskem pokretu. Srebrna plaketa ni odbor Zveze radioamaterjev pomeni izredno visoko priznanje našemu podjetju za delo pri širjenju in podpiranju radioamaterskega pokreta, s tem pa tudi sodobne tehnične miselnosti v naši državi.

Predsednik ZKS tov. Jančar predaja pokal Iskre predstavniku zmagovitega radiokluba Celje

Delovno predsedstvo plenuma Zveze radioamaterjev Slovenije

POSVET ČLANOV ZVEZE KOMUNISTOV ISKRE

V dvorani ObLO Ljubljana-Šiška je bilo 2. aprila koristno posvetovanje članov tovarniških komitejev in sekretariatov osnovnih organizacij podjetja »Iskra«. Dnevni red tega posvetovanja je obsegal naslednje točke: Prehojena pot združenega podjetja Iskra in vpliv subjektivnih sil pri njeni nadaljnji rasti; vloga članov Zveze komunistov pri nadaljnji izgradnji združene Iskre; volitve v samoupravne organe ter sklepi, katere objavljamo v celoti.

Na posvetovanju je imel uvodno besedo generalni direktor Iskre tov. Silvo Hrast, ki je na kratko nakazal pomen posvetovanja in pozval prisotne, naj razpravljajo odkrito glede na točke dnevnega reda o vsem, o čemer menijo, da je treba razpravljati, da bi čimprej odpravili slabosti, ki še spremljajo naše delo in prišli na pot, ki vodi k nadaljnji rasti in napredku združenega podjetja Iskra.

Razprava je bila živahna, obširna in tehtna. Prisotni so v njej obdelali vsa tista vprašanja, ki terjajo ukrepe in zaradi katerih v določenih primerih v poslovanju združene Iskre obstajajo še pomanjkljivosti, ki zavirajo še uspešnejše poslovanje.

Razprava je rodila naslednje sklepe:

Enotna pot združene ISKRE, ki so jo izbrala podjetja, je pravilna in omogoča enotno in hitro rast podjetja. Ne glede na nekatere slabosti znotraj organizacije, ki obstajajo, komunisti na posvetovanju soglašajo z načeli, ki so bila osvojena na Bledu in na zboru delavskih svetov v Kranju.

Posamezne poslovne enote so bile premalo enotne v izvajanju skupnih ciljev ISKRE, bili so celo pojavi anarhičnega delovanja in zapiranja v svoje lastne probleme. Take pojave so povzročila različna tolmačenja načel, sprejetih ob združitvi, odstopanja od načel pri reševanju konkretnih problemov, premajhna aktivnost in neenotnost Koordinacijskega centra. Poslovne enote morajo okrepiti medsebojne stike in vezi, zlasti v reševanju medsebojne problematike, pri tem pa mora imeti vodilno vlogo Koordinacijski center. Tako sodelovanje bo tudi pripomoglo k formiranju enotnih pogledov in stališč.

Skupne službe so zaradi reševanja internih problemov večkrat zapostavljale skupne interese in namen, zaradi katerega so bile formirane. Ni mogoče dopustiti, da se službe odtegujejo kontroli večine. Stroški skupnih služb morajo biti vsklajeni z našimi materialnimi možnostmi in potrebami perspektivnega razvoja ISKRE. Vsako pretirano širjenje služb bi lahko hromilo planirano potencialno moč produkcije in s tem ogrožalo tudi obstoj služb. Osnovna težnja naj bi bila v iskanju notranjih rezerv, kar bi se doseglo

z boljšim organiziranim delom, povečano kvaliteto delovne sile in povezavo ter sodelovanjem s proizvodnimi enotami.

Vse poslovne enote še vedno niso obdelale in definirale vprašanj decentralizacije. Koncentracija pravic na organih poslovnih enot ne vzpodbuja proizvajalcev k boljšemu gospodarjenju in boljši produktivnosti. Ena najvažnejših nalog je, da se čimprej obdelata celoten mehanizem delavskega upravljanja v podjetju, tako da se točno definirajo vprašanja in pristojnosti. Tristopenjski sistem ne predstavlja hierarhične strukture v delavskem upravljanju, temveč samo razdelitev pristojnosti na te organe. Vsak organ je za pravice in dolžnosti, ki jih ima, popolnoma in izključno pristojen.

Zaradi različnega pojmovanja vloge skupščine in njenih organov je vloga teh organov premalo učinkovita. Učinkovitost omenjenih organov bo zagotovljena le, če se bodo vse poslovne enote in Koordinacijski center pridrževale sklepov, načel in smernic skupščinskih organov v okviru danih pristojnosti. V ta namen je treba izpopolniti sistem demokratičnega upravljanja in odgovornosti posameznih članov.

Koordinacijski center je v okviru pooblastil in nalog, ki mu jih daje skupščina in njeni organi, dolžan in odgovoren za pravilno izvajanje teh nalog. Zlasti vodilni delavci Koordinacijskega centra morajo biti iniciatorji akcij za boljši in hitrejši napredek celotnega podjetja.

Celotno podjetje se mora notranje konsolidirati, vse enote morajo imeti jasno določeno bližnjo in daljno perspektivo ter ostro začrtano razvojno pot. Nejasna bližnja perspektiva predstavlja podlago nerazumevanja, slabim odnosom in klicam razpadanja.

Komune, kjer so naše poslovne in druge enote, morajo biti seznanjene z bližnjo in daljno perspektivo zadevnih enot. Še več, sleherni komuno moramo aktivno pritegniti k sodelovanju. Uspešen razvoj enote je pogojen z uspešnim plansko usmerjenim razvojem celotnega podjetja. Lokalistične tendence zato ne morejo pripeljati do zaželenega uspeha.

Okrepiti je treba informativno dejavnost. Pri tem naj se posebno skrb posveti osrednji reviji Iskra. Komunisti morajo s svojimi izkušnjami in prispevki doprinesti, da se revija vsebinsko izpopolni.

Da bi se ustvarila tesnejša povezava med komunisti celotnega podjetja in sprejela enotna stališča za delo članov ZKS, naj sekretarji komitejev po potrebi najmanj po enkrat v tromesečju skličejo posvetovanja članov sekretariatov. Za sklic prihodnjega posvetovanja je zadolžen tov. Jože Fende.

ZAKLJUČNO POROČILO O DELU SKUPŠČINE

Izboljšati bomo morali organizacijo podjetja

Ko smo se lani v tem času zbrali na zboru delavskih svetov vseh štirih podjetij, smo soglasno potrdili temeljna načela, po katerih naj bi poslovala naša nova ISKRA. Formirali smo tudi skupščino, ki naj bi po samoupravnih enotah zagotavljala izvedbo postavljenih nalog in kot najvišjemu organu samoupravljanja je zbor delavskih svetov poveril zlasti naslednje pristojnosti:

- sprejema okvirne gospodarske načrte in perspektivne načrte podjetja, okvirni proizvodni in temeljni investicijski program;
- določa osnovne principe delitve dohodka;
- sprejema letni zaključni račun in periodične obračune;
- ustanavlja nove obrate in skupne službe, sprejema pristop drugih podjetij k združenemu podjetju;
- razpisuje volitve v organe samoupravljanja podjetja;
- upravlja s skupnimi skladi podjetja.

Naštete odstopljene pravice pa nalagajo Skupščini tudi določene dolžnosti. Te pa je bilo zelo težko spraviti v življenje, kajti za to so potrebna pravila, poslovnik, enotna organizacija in podobno. Vsa ta pisana pravila, ali če tako hočete, naša zakonodaja, pa je nastajala mnogo počasneje kot pa so tekli razgovori o pripojitvi treh samostojnih podjetij k ISKRI. Zato smo se znašli po združitvi organizacijsko nepripravljeni, kar nam je povzročilo dosti težav. To se je poznalo tudi pri delu samoupravnih or-

ganov, posebno pri Skupščini, ki je lahko postala šele ob koncu svoje mandatne dobe malo bolj aktivna.

Preden je Skupščina sprejela svoje sklepe ali priporočilo, pa so ves material, katerega je dolžan strokovno pripraviti koordinacijski center obravnavali skupščinski odbori;

- za organizacijsko - kadrovska vprašanja,
- za ekonomska vprašanja,
- plan in kapitalno izgradnjo ter
- arbitražni odbor.

Prva dva odbora sta bila najbolj delavna, toda zaradi slabo pripravljenega materiala so morali gradivo večkrat zavračati, tako da je do sklepov prišlo zelo kasno. Odbori so v zadnjem času delali mnogo bolj aktivno, kar izvira iz sicer kasno sprejetih pravil, toda kvaliteta pripravljenega gradiva pa v mnogih primerih še ni na zadovoljivi višini. Velika ovira pri delu pa je tudi v tem, da nekatere poslovne enote nimajo osnovnih pravilnikov o poslovanju, kar je odborom otežkočalo delo na tem področju.

Za dobro poslovanje ISKRE pa bo treba nujno intenzivneje delati na organizaciji podjetja. Tu je sicer osnovni koncept sprejet, odbori pa so pregledovali nekatere predpise, ki jih je izdelala organizacijska služba v koordinacijskem centru in zadevajo poslovanje med poslovnimi enotami. Odbor je pri tem ugotovil, da so nekateri od teh predpisov izdelani preveč šablonsko in niso niti vsklajeni z že ustaljeno prakso. Pri izdelavi teh pravil so tudi premalo sodelovali posamezni koordinatori. Zato je odbor

za organizacijsko-kadrovska vprašanja zadolžil koordinacijski center, da morajo v bodoče sodelovati pri izdelavi pravilnikov tudi koordinatori, saj morajo prav ti dajati smer našemu razvoju in urejati poslovanje med poslovnimi enotami.

Mnogo je še neenotnega pri pravilnikih o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov. Zato so odbori o teh problemih večkrat razpravljali ter ugotovili, da bo treba nujno vskladiti vprašanje določb teh pravilnikov po posameznih poslovnih enotah. Prav te različne določbe pa seveda privedejo do velikih razlik pri osebnih dohodkih, katere pa nikakor ne moremo pripisovati večji storilnosti. Ta pojav povzroča med člani posameznih poslovnih enot precejšnjo nejevoljo, ki prehaja v določenih primerih celo do nezaupanja. Zato je potrebno z enotnimi določbami ustvariti enake možnosti za vse zaposlene v ISKRI. Da bo Skupščina informirana o gibanju osebnih dohodkov ji bo odbor v bodoče predložil analize za vsako četrtletje.

Premalo storjenega za zmanjšanje finančnih težav

V zadnjem času smo se zopet znašli v večjih finančnih težavah. Skupščinski odbori so o tem često razpravljali ter ugotovili, da smo na tem področju sicer nekaj napravili, ne pa toliko, kolikor bi bilo nujno. Res je, da je bilo vedno najlažje iti v banko po nove kredite, dokler so jih dajali, kot pa stvari odločneje urejevati doma. Iz zaključnega računa lahko vidimo, da imamo preveč sredstev vezanih v vseh mogočih zalogah, da je zato

faktor obračanja daleč prenizek, poleg tega pa nam anuitete za najeta posojila vzamejo mnogo denarnih sredstev, zaradi česar se niža tudi naša stopnja dohodka. Zato bo morala finančna služba v koordinacijskem centru organizirati celotno finančno poslovanje. Po poslovnih enotah pa bo na podlagi teh ukrepov potrebno poostriiti finančno disciplino.

Poseben problem so naši kupci, ki nam mnogo dolgujejo ter mora zato Prodajno-servisna organizacija podvzeti vse mere, da se dolgovi znižajo in terjatve vežejo na krajši čas.

Zelo različno razvojno stanje obratov - zametkov bodočih specializiranih enot

S predsedniki skupščinskih odborov smo obiskali vse poslovne enote in njene obrate. Na tem obhodu smo se vsaj približno seznanili s stanjem naše proizvodnje in njenih možnosti. Nič težkega pa nam ni bilo ugotoviti, da so obstoječi obrati, ki so v bistvu zametki bodočih specializiranih enot, v zelo različnem razvojnem stanju. Zato smo dobili vtis, da ima ISKRA z redkimi izjemami dovolj delavniških površin, povsod pa manjka sodobnejših tehnoloških procesov oz. postopkov, ki bi omogočali z obstoječo delovno silo in v okviru obstoječih objektov znatno dvigniti proizvodnjo. Na tem področju ima služba za kapitalno izgradnjo tovarne dovolj dela, nujno pa je, da že izdelane investicijske elaborate prilagodimo ugotovljeni situaciji. V vseh obratih si ljudje prizadevajo ustvariti čimveč, pri tem pa so prišli do neke gotove stopnje, kjer brez tehnične in finančne pomoči ni možen zahtevan napredek. Poleg tega so tudi povsod nestrpni, ker se problem specializacije proizvodnje tako počasi rešuje. Veliko očitkov leti na koordinacijski center, ki si ne more najti toliko časa, da bi si ogledal stanje po obratih in tako lažje ukrepal.

Pri vseh obhodih pa nismo našli niti na eno poslovno enoto ali obrat, da se ne bi pritoževali na razvoj.

O mednarodni delitvi dela govorimo že precej časa. Vemo pa, da vključitev v tako proizvodnjo ni enostavna ter ugotavljamo, da za deklarativno razpravljanje uporabljamo znatno več časa, kot pa za konkretno delo. Na tem področju bi moral koordinacijski center odigrati vidnejšo vlogo ter skupno s poslovnimi enotami in zunanje-trgovinsko organizacijo najti možnost za plasman obstoječe proizvodnje.

To je toliko bolj nujno, ker rabi mo za nadaljnje obratovanje ogromno uvoženega materiala za devize, ki jih naš izvoz še zdaleka ne pokrije. V našem proizvodnem programu obstaja nekaj proizvodov, za katere so izvozne možnosti posebno na trg s čvrsto valuto, toda okrog realizacije proizvodnje se stvari vse preveč zapletajo. Tu pa bi morali v vseh poslovnih enotah imeti najprej v vidu ISKRO kot celoto ter se vsi z vsemi razpoložljivimi silami vreči v borbo za ustvarjanje te proizvodnje, od katere bi imeli možnost črpati sredstva za redno proizvodnjo in ostvaritev cilja, to je specializirano proizvodnjo.

Omenil sem že, da je stopnja dobička v lanskem letu padla. Zato obstaja več razlogov. Odbor za ekonomska vprašanja je k zaključnemu računu v zvezi s tem sprejel nekaj sklepov. Obstaja pa tu še drug vzrok. Formiranje skupne službe nas po prvih pokazateljih veliko bolj bremenijo, kot pa je bilo to prvotno predvideno. Vedno smo namreč govorili, da se bodo stroški poslovanja s takimi službami zmanjšali, kar pa ne drži. Skupščina je sicer sprejela sklep, da je potrebno najprej izdelati gospodarski plan v celoti in bi se šele v okviru tega plana razpravljalo o posameznih stroških za skupne službe. To bo tudi ena od prvih nalog novoizvoljene skupščine. Skrbeti bomo morali za to, da se skupne službe razvijajo po potrebi in, da se ne razvijejo v birokratizirane enote.

Potrebne so nove oblike v odnosih med proizvodnjo in razvojem

Posebno poglavje pri naši ISKRI je razvoj. Čeprav formalno ne spada v naš sklop, moramo nanizati

nekaj problemov, okrog katerih so odbori razpravljali na podlagi pripomb poslovnih enot in obratov. Še pred združitvijo, ko so razvoji delovali še v posameznih tovarnah, niso bili odnosi med proizvajalci in razvijalci najboljše. S formiranjem samostojnega zavoda pa smo pričakovali, da bomo dobili zaradi združitve in racionalizacije boljše kvaliteto razvoja. Rezultati pa nam tega niso potrdili, temveč odkrili, da je poslovanje dražje in počasnejše. Zato bo nujno treba iskati nove forme v odnosih med proizvodnjo in razvojem. Nujno bo potrebno stimulirati razvijalce z osebnimi dohodki po drugih kriterijih, kot jih poznajo danes. Vezati jih bo potrebno na proizvodnjo, za katero delajo. Vodstvo Zavoda bo moralo iskati rešitev verjetno tudi v kadrovskih spremembah na vodstvih nekaterih razvojnih skupin. Razvoj ISKRE in njene specializacije proizvodnje je v veliki meri odvisen od našega razvoja, zato se mora razvoj čutiti odgovornega, ne pa stati ob strani in stvari obravnavati samo z gledišča mezdnih obravnjav.

Boljša in tekoča informiranost skupščinskih odborov o vprašanih podjetja bi omogočila njihovo še uspešnejše delovanje

Skupščinski odbori, predvsem pa predsedniki, so imeli na marsikateri seji zelo težko stališče. To pa bi bilo lahko za njih ugodneje, če bi bili z dogajanjem v naši ISKRI bolj na tekočem, po drugi strani pa bi morali biti materiali bolj pripravljeni. Zato bi bilo v bodoče želeli, da bi vsaj predsednike posebej seznanjevali s problematiko, kar bi jim omogočilo lažje vodenje razprav na odborih.

To je na kratko nekaj ugotovitev in problemov, o katerih so razpravljali odbori in skupščina v tem mandatnem obdobju.

Julij NOVLIJAN

Dopisujte v Iskro

S PERESOM IN KAMERO PO NAŠIH VOLIŠČIH

VOLITVE V ISKRI — TOVARNI AVTOELEKTRIČNIH IZDELKOV V NOVI GORICI

Priprave za volitve v organe upravljanja tovarne avtoelektričnih izdelkov ter skupščino delavskih svetov podjetja »Iskra« so se pričele takoj po razpisu. To pa za mladi kolektiv ni bila enostavna naloga z ozirom na to, da naj bi bile to druge volitve organov upravljanja v novih pogojih, to je v organe upravljanja, kateri naj vodijo samostojno tovarno v okviru Iskrine skupnosti, katere uresničevanje perspektivnih nalog je odvisno od posameznih članov skupnosti, to je poslovnih enot. Dosedanji delavski svet PE Nova Gorica je imel 19 članov ter 5-članski upravni odbor. Družbeno politične organizacije so bile mnenja, naj bi nov delavski svet štel 29 članov in 7-članski upravni odbor, kar je v skladu s povečanjem zaposlenih ter z ozirom na naloge, katere se postavljajo pred kolektiv.

Sindikalna organizacija je dala iniciativo za sestavo kandidatne liste, katera je bila predložena na predlog 30 članov kolektiva ter na predvolilnih sestankih obravnavana pred celotnim kolektivom. Člani kolektiva so predlagali manjše spremembe. V delavski svet poslovne enote je kandidiralo 38 članov kolektiva, od tega 33 direktnih proizvajalcev ter 5 članov kolektiva, kateri zasedajo vodilna mesta. Žensk je bilo zastopanih 13 ali 30 %.

Levo od zgoraj navzdol: na enem izmed volišč Tovarne za elektrovezve; z volišča v Tovarni električnih aparatov; v finančnem sektorju PSO — desno od zgoraj navzdol: volišče v oddelku kapitalne izgradnje; iz Tovarne električnih aparatov; iz Tovarne za elektroniko in avtomatiko

Zgoraj: živahno razpoloženje na volišču obrata Radiozveze — ISKRE — tovarne za elektrozeve; spodaj: v jutranjih urah na dan volitev na volišču v Pržanu

Kandidate za skupščino delavskih svetov je kolektiv predlagal izmed članov kolektiva, kateri bolj kompleksno poznajo probleme poslovne enote ter z večletnimi izkušnjami v organih upravljanja.

Volitve, katere so bile 17. aprila, so potekale v redu in brez težkoč oziroma nepravilnosti. Na volilnem imeniku je bilo 292 volilnih upravičencev. Volilo je 254 članov kolektiva, odsotnih zaradi bolezni in dopustov je bilo 36 članov. Neveljavnih glasovnic v delavski svet PE je bilo 18, za skupščino delavskih svetov pa 4 glasovnice.

Kolektiv PE Nova Gorica je prepričan, da je izvolil najboljše člane kolektiva, kar bo utrdilo delavsko upravljanje v PE in podjetju »Iskra«.

VOLITVE V POSLOVNI ENOTI V KRANJU

Volitve v delavske svete so potekale v vseh ekonomskih enotah disciplinirano in lahko rečemo — z večjo zavestjo in resnostjo kot v preteklih letih. Prostori so bili lepo in okusno urejeni skoraj povsod; člani volilnih komisij pa so skrbeli

za pravilen potek na vseh voliščih tako, da ni bilo prigovorov. Glasovale so vse ekonomske enote, vključno tudi Otoče in Lipnica.

Za SKUPŠČINO je bilo 3.441 volilnih upravičencev, od katerih jih je glasovalo 3.135. Glasovalo jih ni 406, delno zaradi službenih potovanj in bolezni. Od 3135 oddanih glasovnic je bilo 3021. veljavnih, 114 pa neveljavnih, kar gre predvsem na račun tistih volivcev, ki niso prebrali navodil.

Za tovarniški delavski svet in delavske svete ekonomskih enot, je bilo 3799 volilnih upravičencev, od katerih jih je volilo 3352, neveljavnih pa je bilo 177 glasovnic. Vzrok je bil isti kot pri glasovanju v SKUPŠČINO: niso dovolj prebrali navodil.

Zanimivo je tudi to, da v letošnjem letu ni bilo prečrtanih glasovnic, kar kaže na večjo politično zrelost volivcev.

Z izvolitvijo članov v delavske svete ekonomskih enot imamo sedaj dve obliki samoupravljanja EE in to: neposredno — po zborih delavcev EE in posredno — po delavskih svetih ekonomskih enot.

tem, katerih 17 delavcev izmed dvajsetih kandidatov naj bo v prvem delavskem svetu Koordinacijskega centra.

Volitve so bile opravljene vzorno in hitro. Iz opravičljivih vzrokov se jih ni udeležilo le 6 upravičencev. Najurnejši pa so bili volilci beograjske expoziture: njihove izpolnjene glasovnice je imela volilna komisija v rokah že štiri dni pred volitvami! Rekord svoje vrste.

Prvi delavski svet, dedič dosedanjega zbora kolektiva Koordinacijskega centra, bo imel takoj po konstituiranju čez glavo dela: ča-

Volitve v selenskem oddelku

Po zboru delavcev EE upravlja jo delavci ekonomske enote selena, usmernikov, nabave in prevoza, po ostalih EE pa po svojih delavskih svetih.

KAKO SO VOLITVE POTEKALE V KOORDINACIJSKEM CENTRU

Koordinacijski center, najmanjša poslovna enota ISKRE, je na volitvah 17. aprila izbral za svojega člana v skupščini podjetja ing. Franca Somraka, šefa službe za kapitalno izgradnjo. Obenem pa so na istih voliščih v Ljubljani in v Kranju člani kolektiva odločili o

Volitve v montaži telefonskih central

kajo ga razprave o vseh najpomembnejših notranjih predpisih, ki so že v osnutkih in ki naj čimprej dajo čvrste samostojne pravno-organizacijske temelje mladi poslovni enoti.

V TOVARNI ZA ELEKTRONIKO IN AVTOMATIKO

Volilna komisija v Iskri — tovarni elektronike in avtomatike, je ugotovila iz poročil posameznih volilnih odborov, da so volitve v skupščino Iskre ter v delavska sveta te poslovne enote in obrata v Pržanu potekale v najlepšem redu in da je bilo tudi število oddanih neveljavnih glasovnic v primerjavi

Volitve v splošnem oddelku v Kranju

Zgoraj: na voliščih v Pržanu; spodaj: v Propagandni službi Iskre

s številom volivcev minimalno. Ugotovitev — člani delovnega kolektiva so se ravnali po navodilih volivnih odborov in svojo volivno obveznost izpolnili temu ustrezno.

Izmed predlaganih kandidatov je večina izvoljenih prejela visoko število glasov, kar dokazuje, da so člani kolektiva temeljito premislili, komu so zaupali upravljanje podjetja v novi mandatni dobi, ko vse naše poslovne enote čakajo velike in odgovorne naloge, da bi čim prej dosegli tisto, za kar je prišlo do združene Iskre.

V TOVARNI ZA ELEKTROZVEZE

Volitve v delavski svet Iskre — tovarne za elektrozeve in v skupščino združene Iskre so minile v znamenju velike zavesti delovnega kolektiva, da je treba izmed velike zavesti delovnega kolektiva, da je treba izmed kandidatov za te organe izbrati res najboljše. V celoti je volilo na desetih voliščih 1406 volivcev. Na večini volišč so člani kolektiva svojo volivno dolžnost opravili dobro in že kmalu

po začetku volitev, da bi jim ta dan ostalo še čim več časa za svoje tekoče delo.

Med 1406 oddanimi glasovnicami je bilo skupno 47 nepravilnih in to največ na volišču upravnih služb, kjer je med 169 glasovnicami bilo kar 23 neveljavnih, medtem ko je na voliščih 6., 9. in 10. volivne enote skupno volilo 198 članov delovnega kolektiva, ki niso oddali niti ene neveljavne glasovnice! To kaže, da nekateri volivci niso bili dovolj seznanjeni z načinom in volivnimi načeli, ali pa so morda na račun brezbrčnosti glasovnice izpolnili tako, da so bile le-te neveljavne.

VOLITVE V PRODAJNO SERVISNI ORGANIZACIJI

Volitve v novi delavski svet Prodajno servisne organizacije in v skupščino Iskre so se pravzaprav v tej enoti začele že teden dni pred 17. aprilom, to pa zaradi tega, ker številne monerske skupine delajo na različnih krajih države. Specifičnost volitev v nove organe samoupravljanja je tudi v tem, da volitve niso bile omenjene samo na Ljubljano in Kranj, pač pa tudi na glavna mesta naših republik in na Split ter Reko, kjer so filijale PSO.

Kljub veliki oddaljenosti volišč in volivnih odborov od centralne volivne komisije v Ljubljani, so na vseh voliščih volitve potekale v redu in so bile končane že v prvih jutranjih urah 17. aprila. Že kmalu po 13. uri je imela volivna komisija v Ljubljani zbrane celotne podatke, kar je dokaz, da so tako volivci, kot tudi volivni odbori pri teh volitvah pokazali veliko zrelost in discipliniranost.

Volivci so skupno izvolili 31 članov novega delavskega sveta PSO in sicer v montaži dejavnosti 6 članov, v servisni dejavnosti 7, v upravi, finančnem in splošnem sektorju 5, v prodaji 11 in v propagandni službi 2 člana DS, med katerimi je bilo izvoljenih 5 žena in 26 moških.

V TOVARNI ELEKTRIČNIH APARATOV

Tudi na voliščih v Iskre — tovarni električnih aparatov, je bilo

na dan volitev zelo živahno in že v prvih jutranjih urah so člani delovnega kolektiva v veliki večini opravili svojo volivno dolžnost. V nove organe upravljanja in v skupščino Iskre so bili predlagani najboljši člani kolektiva, katerim so volivci izkazali zaupanje z visokim številom glasov. Med oddanimi glasovnicami je volivna komisija našla le majhen odstotek glasovnic, ki niso bile pravilno izpolnjene.

Skratka, tudi v tej poslovni enoti so volitve pokazale zrelost delovnega kolektiva, ki se zaveda, da je od izbire tovarišev v organe delavskega upravljanja odvisen uspeh poslovanja.

IN ŠE UGOTOVITEV

Volišča, ki sta jih obšla naša reporterja, so bila povečini lepo in okusno okrašena, razporeženje volivcev veselo, komisije resno pri svojem delu — povsod pa je prevladovalo načelo — čim prej opraviti volitve in nazaj k delu!

Spodaj: volišče v Prodajno servisni organizaciji in v oddelku servisna služba

ZAKLJUČNI RAČUN ZA LETO 1961

V mesecu marcu so kolektivi poslovnih enot obravnavali svoje zaključne račune ter ugotavljali uspehe dela preteklega leta, takoj prve dni aprila pa je tudi skupščini bil predložen zaključni račun celotnega podjetja, kot seštevek in skupni obračun dela v letu 1961.

Poslovanje ej bilo v letu 1961 uspešno, vendar ni bilo lahko. Iztrošenost opreme, težave z obratovalnimi sredstvi zaradi hitre rasti podjetja in ostrih zunanjih pogojev, pomanjkanje deviz, vse bolj zahtevno in občutljivo tržišče, ki hoče sodobnejše in kvalitetnejše izdelke ob istih ali celo nižjih cenah — to so bile glavne karakteristike poslovanja v lanskem letu.

Potrebno pa je tudi podčrtati dejstvo, da se je v letu 1961 izvedla pripojitev ostalih treh tovarn prvi ter, da se je začel proces, ki naj izpremeni goli seštevek močno heterogenih elementov dosedanjih samostojnih podjetij v docela novo kakovost: specializacijo tovarn in obratov v proizvodnji, ki je ob večjih količinah tudi mnogo bolj ekonomična, specializacijo ostalih področij za doseg racionalnejšega poslovanja ter boljšega nastopa zunaj in koncentracijo sredstev ob sočasni decentralizaciji upravljanja, ki je v svoji notranji vsebini tako demokratična, da skupna oblika še v večji meri razvija iniciativo kolektivov in posameznikov.

Ta proces je dolgotrajen in težaven predvsem v prvih letih, ko se morajo kolektivi vživeti v nove oblike in uskladiti medsebojne odnose, mogli bi reči, uigrati v team kolektivov, ki dosežajo nadaljnje uspehe za sebe in za celotno podjetje. Ugotoviti pa moremo, da se je ta proces v letu 1961 uspešno začel ter da se je že formirala in uveljavila nova kvaliteta, čeprav bistvenih številčnih rezultatov zaključni račun še ne more pokazati, prej bi rekli, da so ti celo deformirani od zunanjih vplivov, pa tudi notranjih, zaradi nastajanja novih organizacij, ki takoj spočetka še niso dokončno razvite, ampak šele nastajajo in hodijo prve korake.

Iz tovarn se je izločil razvoj v Zavod za avtomatizacijo, formirala se je skupna prodajna dejavnost v Prodajno servisni organizaciji ter začel je z delom Koordinacijski center, kot koordinator in izvrševalec sklepov Skupščine, predstavnik celotnega podjetja

pred zunanjim svetom ter specializiran v nekaterih službah, ki se morejo odvijati najbolj racionalno na ravni celotnega podjetja.

Zunanje trgovinska organizacija je bila šele v nastajanju ter je začela kot poslovna enota z delom šele s 1. januarjem 1962, medtem ko se pogoji za skupno nabavo šele ustvarjajo. Tako so bili sestavljeni zaključni računi za poslovne enote, ki so v letu 1961 kot take dejansko obstajale in sicer:

Tovarna elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov, Kranj — skrajšano »elektromehanika«;

Tovarna za elektroniko in avtomatiko, Pržan — skrajšano »avtomatika«;

Tovarna za elektroizvedbe, Ljubljana — skrajšano »elektroizvedbe«;

Tovarna električnih aparatov, Ljubljana — skrajšano »aparati«;

Tovarna avtoelektričnih izdelkov, Nova Gorica — skrajšano »avtoizdelki«, ki posluje kot poslovna enota po izločitvi iz kranjske tovarne od 1. julija 1961 dalje;

Prodajno servisna organizacija, Ljubljana — skrajšano PSO, posluje sicer celo leto, toda do 1. maja 1961. le kot prodajna in servisna mreža kranjske tovarne, od tedaj dalje pa kot skupna služba celotne ISKRE;

Koordinacijski center, Kranj — skrajšano »center«, posluje od 1. junija 1961 kot poslovna enota.

Zaključni račun celotnega podjetja je sestavljen na temelju zaključnih računov naštetih poslovnih enot in ob skupnem izračunu prispevka od izrednega dohodka za podjetje kot celoto. Zavod za avtomatizacijo, ki kot tak obstaja od 1. aprila 1961, ni vključen v zaključni račun ISKRE zaradi tega, ker v letu 1961 ISKRA ni bila ustanovitelj zavoda, pa tudi sicer, ker ima zavod status ustanove s samostojnim financiranjem ter se tudi v bodoče ne bo prikazoval direktno v zaključnem računu podjetja.

V naslednjem želimo prikazati nekatere karakteristične in važne podatke iz zaključnega računa za leto 1961 tako za celotno podjetje, kot tudi za poslovne enote, ki so opisane s skrajšanimi nazivi.

UGOTOVITEV CELOTNEGA DOHODKA, RAZDELITEV DOHODKA IN RAZDELITEV ČISTEGA DOHODKA

Elementi	v 000.000 din
Obračun celotnega dohodka	
Realizacija izdelkov	16.632
Realizacija izvoza	611
Realizacija storitev	2.688
Skupaj realizacija proizvodnje in storitev tovarn in skupnih služb	19.930
Realizacija trgovskega blaga preko PSO	13.962
Realizacija materiala kot prodaja od strani tovarn in PSO	1.643
Skupaj realizacija	35.535
Drugi dohodki	282
CELOTNI DOHODEK	35.817
Razdelitev celotnega dohodka	
Poslovni stroški vsebovani v realiziranih izdelkih in storitvah, nabavna vrednost trgovskega blaga in materiala, izredni stroški in prometni davek	28.315
DOHODEK	7.502
Razdelitev dohodka	
Prispevek iz dohodka	1.125
ČISTI DOHODEK	6.377
Razdelitev čistega dohodka	
Prispevek od izrednega dohodka	494
Prispevek družbenim investicijskim skladom	208
OSTANEK ČISTEGA DOHODKA	5.675
Razporeditev ostanka čistega dohodka po sklepih organov upravljanja poslovnih enot	
Osební dohodki	4.472
Prispevek v skupne rezerve industrije	35
Obvezni rezervni sklad	214
Neobvezni rezervni sklad	108
Del za poslovni sklad	654
Del za sklad skupne porabe	192

Realizacija proizvodnje in storitev, ki je primerljiva z letom 1960 je narasla za eno četrtnino, kar predstavlja precejšen skok, kljub temu, da plani sicer niso bili v celoti izpolnjeni. Poslovne enote so namreč dosegle sledečo izpolnitev planov:

Poslovna enota	Blagovna proiz- vodnja nasprot		Skupna proiz- vodnja nasprot		Realizacija nasproti	
	1960	planu 1961	1960	planu 1961	1960	planu 1961
Elektromeh.	112	98	120	105	110	103
Avtomatika	109	93	112	96	128	97
Elektrozveze	123	80	151	99	131	78
Aparati	179	99	180	100	149	82
Avtoizdelki	—	97	—	97	—	95
Tovarne	126	94	135	101	123	95
PSO — storitve	166	80	166	85	166	80
— trgov. blago	—	—	—	—	540	95

Zaostajanje za planom ni tako kritično, ker moramo upoštevati, da so bili plani postavljeni optimistično, da pa so ob izvajanju postali močno napeti pod vplivom iztrošene opreme, pomanjkanja obratovalnih sredstev, težav z novimi izdelki, vplivom tržišča in podobno. Še enkrat je potrebno poudariti, da je bila proizvodnja nasproti letu 1960 večja kar za 26 %, realizacija pa za 23 % ter, da to predstavlja krepko rast obsega poslovanja. Zanimivo je pogledati, s kakšno opremo je bila dosežena ta proizvodnja, zato navajamo indekse fizične sposobnosti v odnosu na nabavno vrednost, ki ima indeks 100:

Elektromehanika	28
Avtomatika	53
Elektrozveze	52
Aparati	67
Avtoizdelki	33
Tovarne	33
PSO	77

Ob taki rasti obsega poslovanja je razumljivo, da obratovalna sredstva zaostajajo za potrebami ter, da je treba izkoristiti vse možnosti za njihovo nabavo tako zunaj kot tudi znotraj podjetja. Dejstvo pa je, da že bivša podjetja niso bila v letu 1960 zadostno oskrbljena s finančnimi sredstvi ter, da je taka rast v letu 1961 morala povzročiti nove težave, posebno ob poostrenih zunanjih pogojih bančnih režimov, ki veljajo že od aprila 1960. Možnosti, ki so obstajale so bile nedvomno maksimalno izkoriščene, tako glede preskrbe sredstev od bank, kjer smo uspešneje nastopili po združitvi, kot tudi glede izkoriščanja notranjih možnosti: čiščenje in odpis zalog, intenziviranje prodaje, ostrejša pa zato uspešnejša izterjava — kot hitri ukrepi ter izboljševanje planske in termske službe, ki moreta največ doprinesti k racionalnemu koriščenju sredstev, vendar žal kot dolgotrajen proces, ki pa nosi s seboj trajne efekte. Hitra rast obsega poslovanja in počasno sproščanje sredstev pa nujno prihajata v protislovje, ki vodi v začarani krog neracionalnega poslovanja ter je prav zato ena osnovnih nalog kolektivov, da v tekočem letu in naprej posvečajo veliko skrb izkoriščanju notranjih rezerv za pospeševanje koeficienta obračanja sredstev.

Poleg ureditve planske in termske službe pa si največ moremo obetati od specializacije tovarn in skupnih služb, ki nujno vodijo do hitrega obračanja. Angažiranje velikih trgovskih podjetij, skupna nabava, standardizacija, pravilno planiranje in terminiziranje, tehnološko pospeševanje procesov, držanje rokov nasproti kupcem ter korektna, a ostra izterjava morajo roditi uspehe.

Zaskrbljujoča je namreč konstatacija, da je stopnja dohodka v močnem padcu nasproti letu 1960, ko je znašala 37,1 % nasproti 33,4 % v letu 1961

— precej je k temu doprineslo vprašanje obratovalnih sredstev zaradi visokih zamudnih obresti in penal ter odpisovanja materiala in nedokončane proizvodnje, čeprav ni to edini razlog. Tudi sami poslovni stroški so v precejšnjem porastu, za okrog 5 %, v precejšnji meri na račun splošnih podražitev (carine, splošni prometni davek, tarife itd.), kar narokuje za v bodoče štednjo in zniževanje stroškov ob specializaciji in velikih količinah. Na drugi strani pa je tudi tržišče pobralo svoj davek od proizvodnje kakršna je naša — zadržanje dosedanjih cen, kljub podražitvi reprodukcijskega materiala in celo njihovo direktno ali pa indirektno znižanje skozi povečane odstopljene rabate. Poslovna enota »avtomatika« je pri tem prišla v najbolj težko situacijo, stopnja dohodka je namreč padla v taki meri, da preostala sredstva ne bodo zadostovala za kritje obveznosti v letu 1961 ter, da bo morala načeti svojo substanco ali pa dobiti posojilo iz sredstev skupnega sklada. Kljub temu pa moramo konstatirati, da je »avtomatika« po družbenih merilih še vedno dosegla pozitivni rezultat, je pa edina, ki ne plačuje prispevka od izrednega dohodka, ki je sicer karakterističen za našo branžo, ki se smatra za visoko akumulativno. V letošnjem letu se že podvzemajo ustrezni ukrepi za izboljšanje situacije te poslovne enote.

Nekoliko je boljša situacija s stopnjo čistega dohodka, ki je nasproti letu 1960 v porastu, toda na račun ugodnejših instrumentov delitve dohodka, kot novo ustvarjene vrednosti, med družbo in kolektivom, ki mu ostaja čisti dohodek. Stopnja je porasla od 21,6 % na 25,2 %, razmerje samo v odnosu čistega dohodka proti dohodku se je namreč popravilo od 58,5 % na 75,6 %.

Delitev čistega dohodka na osebne dohodke in sklade so izvedli kolektivi sami preko svojih organov upravljanja v svojih zaključnih računih ter je v prikazani delitvi čistega dohodka tako izražena volja in potreba kolektivov. Pri tem moremo ugotoviti, da so se vse poslovne enote z izjemo »avtomatike« držale odstotka, določenega s pravilnikom o delitvi čistega dohodka oziroma, da so razporedile v osebne dohodke celo manj, kot je bilo predvideno s pravilniki. »Avtomatika« pa je bila prisiljena to razmerje izpremeniti glede na velik padec stopnje dohodka in pa potrebo, da se pokrivajo izplačani osebni dohodki. Dobršen del še neizplačanih osebnih dohodkov nameravajo kolektivi nameniti bodisi v rezervni sklad ali pa v sklad skupne porabe za stanovanjsko izgradnjo.

Ostanek čistega dohodka je bil na ta način razdeljen v sledeči strukturi: 78,6 % v osebne dohodke, prispevek v skupne rezerve industrije 0,9 %, obvezni rezervni sklad 3,8 %, neobvezni rezervni sklad 1,9 %, poslovni sklad 11,5 % ter v sklad skupne porabe 3,4 %.

Realizacija izdelkov in storitev, izražena na enega zaposlenega je porasla od 2,077.000 din v letu 1960 na 2,872.000 din v letu 1961 oziroma za 38 %. Dohodek na zaposlenega pa je zaradi padca njegove

stopnje v manjšem porastu in sicer od 826.000 din na 1,013.000 din, kar je še vedno 23 %.

Osební dohodki so porasli od izplačanih 106 din neto na uro v letu 1960 na 140 din v letu 1961, torej za 31 %. Porast ne gre izključno na račun povečane storilnosti, temveč tudi dovoljenega povečanja zaradi večjih življenjskih stroškov.

Posebej pa se je še treba dotakniti izvoza, ki postaja v letošnjem letu življenjska nužnost. Ugotoviti moremo, da je doslej izvažala največ »elektromehanika«, v zadnjih petih letih 93 % od skupnega izvoza, »elektrozveze« 4 % ter »avtomatika« 3 %, ostale enote pa niso izvažale. Izvoz je bil dosežen sledeče:

	1960	1961
Elektromehanika	472.515 \$	498.969 \$
Avtomatika	21.996 \$	14.588 \$
Elektrozveze	56.137 \$	13.540 \$
Skupaj	550.648 \$	527.097 \$

Osnovne karakteristike dosedanjega izvoza so bile: nizek dinarski efekt nasproti domačim cenam ali celo nasproti lastnim cenam, težaven plasman v inozemstvu, sočasno boljši pogoji na domačem trgu, maloštevilni zunanjetrgovinski kader ter togost predpisov. In še to: izvoz je bil usmerjen pretežno v države s klirinškim sporazumom, nasproti uvozu pa je znašal komaj eno šestino. Ker pa je izvoz postal življenjska potreba se za poslovanje v l. 1962 in naprej mora posvetiti temu največja skrb in sicer: ohraniti je treba dosedanje stike in višino izvoza, kjer že obstaja; dajati prednost izvozu za konvertibilne valute, pa čeprav ob slabšem dinarskem efektu; prilagajati izdelke ter izvažati elemente; dajati vso prednost proizvodnji za izvoz ter reševati s tem povezane probleme hitro in točno tako v tovarnah kot tudi v zunanje trgovinski organizaciji, ki mora povečati in izboljšati svoj kadrovski sestav ter ustvarjati poslovno mrežo v inozemstvu ob primerni propagandi.

Sestavni del zaključnega računa je tudi bilanca, ki sestavljena na osnovi stanja v knjigah kaže sredstva in njihove vire v medsebojnem ravnotežju. Ta pa je v poenostavljeni obliki, tako kot se objavlja v republiškem uradnem listu, naslednja:

Končni zaključek in sodba o poslovanju v l. 1961 je, da je podjetje poslovalo uspešno in da so delovni kolektivi pravilno upravljali zaupano jim družbeno premoženje ter vložili maksimum naporov v izvršitev svojih delovnih nalog, kot tudi, da je bila izvršena delitev čistega dohodka v smislu smernic, ki zagotavljajo primerne zaslužke proizvajalcem in ostalim delavcem, pokritje nastalih obveznosti in zagotovitev nadaljnjega razvoja.

Dipl. oec. Janko KRALJ

SAMOUPRAVLJANJE V ZAVODU ZA RAZVOJ

Zavod za avtomatizacijo je znanstveni zavod, za katerega veljajo določila Zakona o znanstvenih zavodih. Ta zakon predvideva za znanstvene zavode samo organe družbenega upravljanja, ne pa tudi organov delavskega samoupravljanja, kakršne poznamo v gospodarskih organizacijah.

Organa družbenega upravljanja znanstvenega zavoda sta Svet in Uprava. Medtem ko v Svet Zavoda imenuje ustanovitelj določeno število svojih predstavnikov, predstavljajo Upravo Zavoda samo izvoljeni člani delovnega kolektiva Zavoda. V kolikor je ustanovitelj znanstvenega Zavoda gospodarska organizacija pa le-ta imenuje do polovice članov tudi v Upravo znanstvenega zavoda.

Na osnovi teh predpisov je Zavod za avtomatizacijo imel svoj Svet in Upravo. Dosedaj, ko je bil

ustanovitelj Zavoda Okrajni ljudski odbor Ljubljana je bilo v Svetu pet članov, ki jih je imenoval Okrajni ljudski odbor Ljubljana, enega člana je imenoval Svet za znanost LRS, tri člane je imenovalo poslovno združenje »Avtomacija«, ostale člane Sveta pa je izvolil kolektiv Zavoda samega. Upravo Zavoda za avtomatizacijo pa so sestavljali smo člani njegovega kolektiva, ki so bili redno izvoljeni.

Takšna struktura članov Sveta in Uprave se bo v trenutku, ko bo ustanoviteljske pravice Okrajni ljudski odbor prenesel na podjetje »Iskra«, precej bistveno spremenila.

Zakon o znanstvenih zavodih v svojih določilih točno določa pristojnosti Sveta in Uprave ter končno tudi pristojnosti direktorja Zavoda. Na osnovi teh določil ter v okviru pristojnosti, ki jih predvideva na-

vedeni Zakon, sta svoje naloge opravljala oba organa družbenega upravljanja prek leta, to je od ustanovitve Zavoda za avtomatizacijo doslej.

Glede na dejstvo, da so bili razvojni sektorji, ki so predstavljali sestavni del bivših samostojnih podjetij, kjer je bilo delavsko samoupravljanje že močno ustaljeno in razvito, pripojeni Zavodu za avtomatizacijo kot znanstvenemu Zavodu, se je pri njih kmalu pojavila težnja, da bi tudi v okviru novoustanovljenega Zavoda člani kolektiva imeli določeni neposredni vpliv na delo v Zavodu.

Ker Zakon o znanstvenih zavodih, kot že omenjeno, organov delavskega samoupravljanja pri takšne vrste zavodih ne pozna, je prvotno prevladovalo mnenje, naj bi v Zavodu funkcije organov delavskega samoupravljanja prevzele

B I L A N C A NA DAN 31. DECEMBRA 1961

AKTIVA			PASIVA		
Zap. št.	Postavka	Znesek (v 000.000)	Zap. št.	Postavka	Znesek (v 000.000)
I. OSNOVNA SREDSTVA			I. VIRI STALNIH SREDSTEV		
1.	Sedanja vrednost osnovnih sredstev	3.043	1.	Poslovni sklad	4.624
2.	Sedanja vrednost sredstev skupne porabe	1.105	2.	Sklad skupne porabe	1.007
II. DRUGE OBLIKE SREDSTEV			3.	Rezervni sklad in drugi skladi	772
3.	Banka in blagajna	1.765	II. DRUGE OBLIKE VIROV IN SREDSTEV		
4.	Kupci in druge terjatve	5.056	4.	Kredit pri banki	13.074
5.	Zaloge	10.048	5.	Dobavitelji in druge obveznosti	2.108
6.	Druga aktiva	10.681	6.	Druga pasiva	10.113
SKUPAJ		31.698	SKUPAJ		31.698

Pomočnik generalnega direktorja — koordinator za finančno področje:
Janko KRALJ l. r.

Predsednik ekonomskega odbora:
Franč GRIČAR l. r.

Generalni direktor:
Silvo HRAST l. r.

posamezne sindikalne organizacije, ki v okviru Zavoda formalno in dejansko obstajajo. Kljub ponovnim poizkusom v tej smeri, sindikalne organizacije bodisi zaradi prostorne razkisanosti, bodisi zaradi določenih objektivnih, delno pa tudi subjektivnih razlogov niso zadovoljivo opravile svoje naloge.

Po daljšem razpravljanju o tem, v kakšni obliki naj bi delavci Zavoda sodelovali pri upravljanju Zavoda, je končno prevladalo mnenje, naj bi se v okviru Zavoda formalno takšni organi upravljanja, ki bi v osnovi imeli pravice in dolžnosti organov delavskega samoupravljanja v ekonomskih enotah gospodarskih organizacij.

Omenjene pravice in dolžnosti bi si ti organi pridobili s tem, da bi nanje družbena organa Zavoda — Svet in Uprava prenesla del svojih pristojnosti. Prenos določenih pravic na osnovne organe družbenega upravljanja, če jih tako imenujemo, bi bil izvršen v takšni meri, da bi ti organi o pristojnostih, ki bi jim bile prenešene, odločali dokončno.

Ko je bil v osnovi osvojen takšen koncept, ki je v okvirih, ki jih daje Zakon o znanstvenih zavodih, pravno in praktično edinole sprejemljiv, je bilo treba rešiti vprašanje, katera skupina sodelavcev naj v Zavodu predstavlja tako imenovano ekonomsko enoto.

Čeprav so bila o tem vprašanju razna mnenja, so osnovne teze za formiranje organov upravljanja predvidele samo šest ekonomskih enot in sicer štiri raziskovalno-razvojne sektorje, študijsko-projektivni sektor ter vse režijske enote Zavoda kot šesto ekonomsko enoto. Vse morebitne spremembe, ki bi narekovale drugačno formiranje ekonomskih enot, v načelu ne bi vplivale na osnovni koncept teh organov.

V navedenih delovnih enotah bi najvišji organ družbenega upravljanja Svet Zavoda ustanovil »zbor delavcev ekonomskih enot«. Zbor delavcev po obstoječih tezah sestavljajo vsi delavci že prej navedenih enot, ki so z Zavodom v rednem delovnem razmerju. Ti zbori predstavljajo organe upravljanja, ki razpravljajo, dajejo pred-

loge in odločajo o vseh zadevah, za katere jih je pooblastil Svet.

Zbori delavcev manjših ekonomskih enot (do 20 zaposlenih) izvolijo samo svojega predsednika in namestnika, sicer pa sami neposredno opravljajo vse posle, ki so prenešeni v njihovo pristojnost. Večje ekonomske enote volijo glede na število zaposlenih od 7 do 25 članov Sveta ekonomske enote, ki predstavlja skupni organ upravljanja, ki je sicer pri gospodarskih organizacijah ločen na delavski svet in upravni odbor. Pravice in dolžnosti članov ekonomskih enot se v glavnem, kot je že povedano, skladajo s pravicami in dolžnostmi organov delavskega samoupravljanja, razlikujejo se v tem, da iz njih nesporno sledi značaj družbenega upravljanja, ne pa delavskega samoupravljanja.

Prav tako so tudi pristojnosti Sveta ekonomske enote prilagojene značaju Zavoda, vendar so tako obsežne, da bo od pravega in uspešnega delovanja teh Svetov v znatni meri odvisen uspeh vsega Zavoda.

S takšnim načinom prenašanja pristojnosti na nižje organe bo dosežena neposredna zainteresiranost vsakega člana kolektiva na uspehu Zavoda, zlasti tudi zato, ker bo vsaka ekonomska enota za svoje uspešno delo tudi materialno stimulirana. Vzporedno s tem pa bodo vsi člani kolektiva spoznani z vsemi težavami in problemi, ki jih mora Zavod, bodisi v celoti, bodisi po posamezni enoti reševati, s čimer bo odpadel večkrat ponovljeni ugovor premajhne informiranosti o pomembnih tekočih zadevah. Seveda pa bo v prvi vrsti rešeno vprašanje neposrednega upravljanja proizvajalcev tudi v Zavodu za avtomatizacijo kot znanstvenemu Zavodu, čeprav tega zakonita določila ne predvidevajo.

O opisanih težah delavci v okviru Zavoda široko razpravljajo, tako po osnovnih organizacijah ZK, kakor tudi po sindikalnih organizacijah ter je za takšen način rešitve neposrednega upravljanja delavcev veliko zanimanje.

dr. Jože Gogala

Priznanje

Številna so priznanja, ki jih naše podjetje dan za dnem prejema iz raznih krajev države, kjer se porabniki naših solidnih izdelkov pohvalijo, da so zadovoljni z našimi napravami. O tem govori tudi slednje pismo, ki smo ga prejeli iz podjetja »Razvitak« v Metko viciu:

» I S K R A «
tvornica telefonskih uredjaja
PROPAGANDNI ODJEL
K r a n j

Prije nekoliko dana pri ovom poduzeću puštena je u rad nova kućna automatska centrala koju smo dobili od Vaše tvornice tipa C/60-10/120, kojom smo već danas veoma zadovoljni.

Od njenog montiranja do danas nismo imali niti jedan kvar ili zastoj na istoj, što nam je kao velikom poduzeću mnogo olakšalo u radu.

Ovom prilikom želimo Vas upoznati da smo veoma i potpuno zadovoljni sa radom Vaše montažne

Telefonistka Vida Mustapić

ekipe koja je montažu izvršila u rekordnom vremenu. Posebno bi istakli dobre organizatorske i ostale sposobnosti vodje montažne ekipe druga Rakovec Alojza, koji zaista zasluži poseban priznanje.

Prema Vašem projektu lijepo smo uredili posredničko mjesto, tako da je rad naše službenice na toj dužnosti jako olakšan, a što se može vidjeti iz priložene fotografije, koju Vam poklanjamo.

Na kraju još jednom Vam se mnogo zahvaljujemo i prijateljski Vas pozdravljamo!

KJE BOMO LETOS PREŽIVELI POČITNICE

Skozi letos dokaj dolgo in muhasto zimo smo, vsaj upajmo — slednjič »prijadrali« v pomlad in lepo vreme in mimo nje se bomo

kar brž znašli pred dnevi letnega oddiha, ki se jih vsa kdelovni človek veseli vse leto. Takrat in vsako leto si sproti zastavljaš

vprišanje: Kam na počitnice? Če seveda osebni »skladi« niso prešibki, tedaj odločitev ni preveč težka, sicer pa se moraš odločiti za kraj, ki ti bo vsestransko najbolj ustrežal.

Za letošnjo počitniško sezono, prvo, ki jo pričakujemo v združeni Iskri, smo se odločili članom naših delovnih kolektivov olajšati izbiro, predvsem pa jim v besedi in sliki predstaviti prijetne kraje in koticke, kjer imajo posamezne enote Iskre svoje počitniške domove oz. campe, kjer si v sončnih poletnih mesecih naš delovni človek najde ugoden oddih in si nabere nove sile za opravljanje svojih službenih dolžnosti.

— — —

Sredi prijetnega istrskega mesteca Poreč ima poslovna enota Iskra — tovarna za elektrozveze svoj počitniški dom. Stavba je zidana, le 5 minut oddaljena od avtobusne postaje, prav toliko pa od plaže in pristanišča.

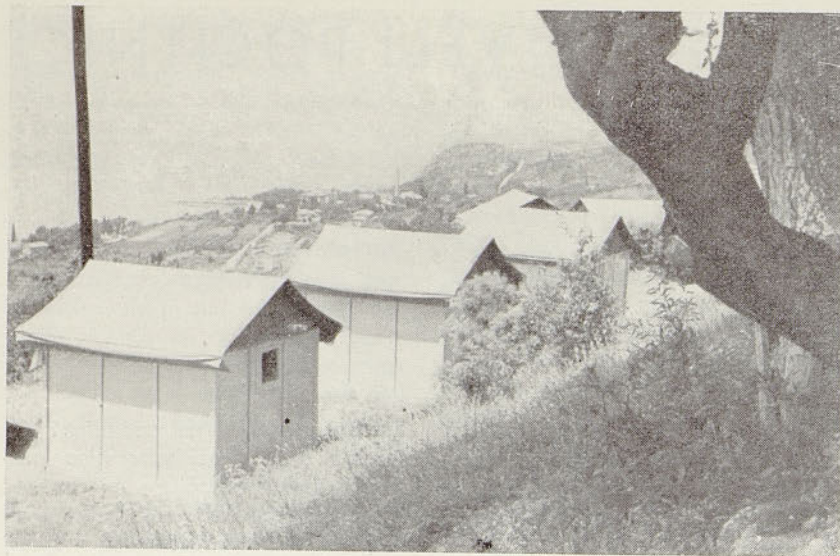
Počitniški dom v Poreču je odprt od maja do konca septembra, prenočevanje pa je v njem možno tudi izven tega obdobja. Njegova zmogljivost je 60 ležišč, določeno pa je, da bi morebitna prosta mesta lahko zasedli tudi zainteresirani drugih poslovnih enot Iskre in sicer po ekonomski ceni, ki je za leto določeno na 1000 din dnevno za odrasle osebe.

— — —

Poslovna enota Iskre v Kranju ima že vrsto let prijeten počitniški dom v Ankaranu, katerega zmogljivosti v poletni sezoni dopolnju-

Pogled na počitniški dom v Poreču

Zgoraj: lične hišice pod počitniškim domom
poslovne enote Kranj v Ankaranu so vsa
sezono zasedene

Desno: v počitniški dom Iskre — tovarne
za elektroizveze v Trenti ob Soči zahaja
vedno več članov delovnega kolektiva

Spodaj: ne samo pozimi, tudi poleti je
koča »Mladost« poslovne enote Kranj na
Krvavcu prijetno »prijateljstvo«

jejo še številne weekend hišice
pod domom, kjer člani kolektiva v
času svojega letnega oddiha naj-
dejo prijetno zatočišče.

Počitniški dom leži na griču Črni
vrh, ki je oddaljen od obale 25
minut počasne hoje. Dom sicer ne
posreduje lastne plaže, vendar je
navdušenim kopalcem na voljo
plaža, ki je v sezoni najeta pri
podjetju »Projekt« iz Kranja.

Zmogliivosti počitniškega doma
iskre v Ankaranu znašajo 103 le-
žišča in posluje kot dom zaprtega
tipa od junija do septembra. Cena
dnevnega penziona je za meseca
junij in september 1000 din, v
mesecih julij in avgust pa 1200
din za odrasle ter polovična za
otroke do 10 let starosti.

Kolikor je v naštetih mesecih v
domu prostih mest, jih bodisi za-
menjajo z drugimi kolektivi ali pa
oddajo.

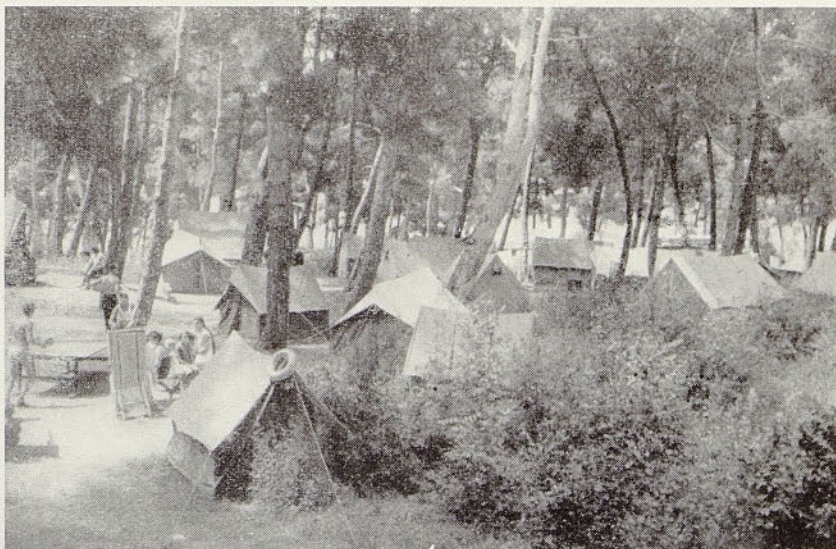
S 24 ležišči lahko postreže tudi
počitniški dom Iskre — tovarne za
elektroizveze v Trenti. Dom je zi-
dan in leži v vasi Trenta ob Soči,
ob glavni cesti, ki vodi iz Kranjske
gore čez Vršič in Trento proti Novi
Gorici. Avtobusna postaja je ob sa-
mem domu, ki ima lične sobice,
medtem ko nima lastne kuhinje.
Ceprav dom v celoti ni še dogra-
jen, je v njem moč prenočevati vse
leto, v času letne sezone pa je
možen kompletni penzion.

Lani je v počitniškem domu v
Trenti veljala za člane delovnega

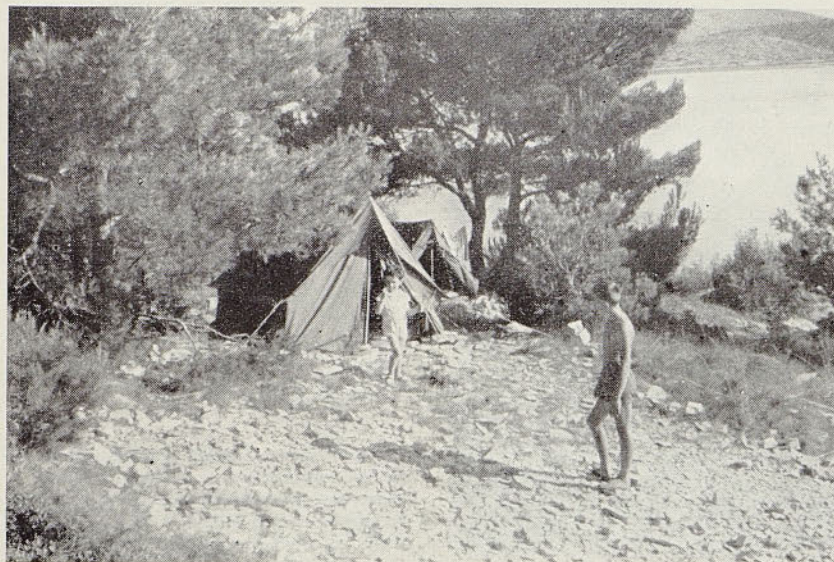

Zgoraj: še ena planinska postojanka — Koča Iskre — tovarne za elektrozeve na Jezercih na Krvavcu

Desno: v prijetnem hladu borovega gozdička se skriva camp Iskre — tovarne za elektroniko in avtomatiko v Poreču

Spodaj: tudi camp MIR na Dugem otoku je kraj, ki nudi prijetno letovanje

kolektiva dnevna oskrba v višini 400 din na osebo, za goste pa 800 din. Višina letošnje dnevne oskrbe bo znana po podpisani pogodbi s hotelom, ki za koristnike počitniškega doma v Trenti oskrbuje s hrano.

Vsa prosta mesta, razen v mesecih juliju in avgustu, bodo lahko zasedli člani drugih kolektivov po ekonomski ceni, ki bo še določena.

Članom delovnega kolektiva Iskre — tovarne elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov, Kranj, je vse leto na voljo prijetna koča »Mladost« na Krvavcu. V njej je prostora za 6 oseb, leži pa prav blizu nad izhodom žičnice. Dnevna nočnina brez hrane znaša 150 di-

narjev. Koča je lepo opremljena in nudi prijetno domovanje bodisi v zimski ali poletni sezoni, so pa njene zmogljivosti glede na zanimanje kolektiva za bivanje v njej premajhne.

Tovarna za elektrozeve ima tudi lastno planinsko kočo na Jezercih na Krvavcu. Oddaljena je 45 minut hoje od žičnice. Ob njej so pozimi lepa smučišča, ima pa dve sobi s po 4 ležišči. V vsaki izmed sob je štedilnik s potrebno kuhinjsko opremo.

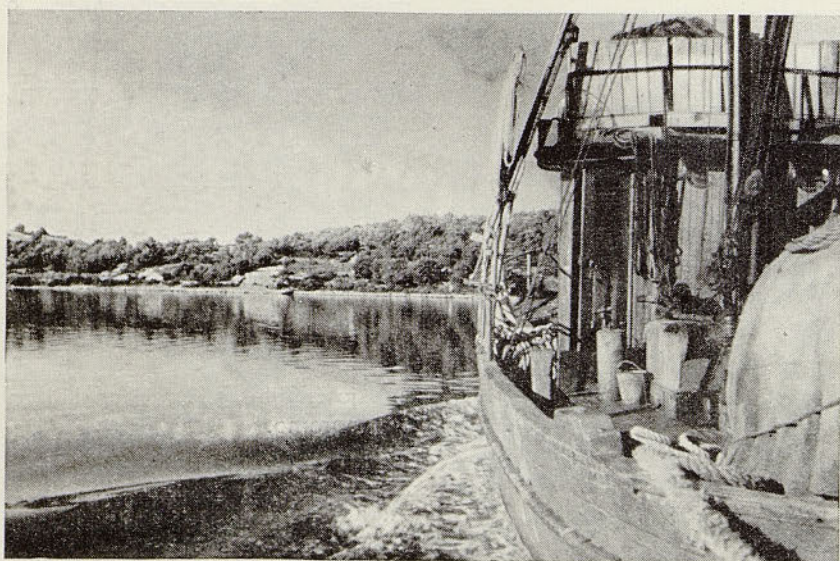
Nočnina za člane kolektiva znaša 100 din, za goste pa 200 in je skoraj vse leto zasedena, v kolikor pa so mesta prosta, so dose-

ljiva tudi članom drugih delovnih kolektivov.

Prodajno - servisna organizacija Iskra razpolaga z lepo urejenim počitniškim domom v Medveji, ki stoji 150 m od glavne ceste Lovran — Močeniška Draga in ima lastno ograjeno plažo. Ta počitniški dom j ezaprtega tipa in je odprt vse leto. Na razpolago je skupno 46 ležišč, ki so v letni sezoni v celoti zasedena, izven sezone pa je navadno precej ležišč prostih. Lani je stala dnevna oskrba v Medveji 1500, za bližajočo se sezono pa cena penziona še ni določena.

Zelo prijetno je letovanje v campu Mir blizu Salija pri Zadru, na Dugem otoku. Lastnik tega campa

je Iskra — tovarna za elektrovezve. V campu so opremljeni šotori, interesenti morajo poskrbeti le za posteljnino.

Ob campu, ki obratuje od 1. julija do 30. avgusta je na razpolago 16 šotorov s po 3 ležišči, prostor pa je tolikšen, da je v prijetno senco moč postaviti malone neomejeno število šotorov. Kopanje v lepem zalivu ali bližnjem slanem jezeru, ali pa onstran campa na odprtem morju.

Dnevna oskrba za član edelovnega kolektiva je 400, za goste pa 700 dinarjev. Navodno so razpoložljivi šotori vedno zasedeni.

Iskra — tovarna za elektroniko in avtomatiko ima svoj tabor v Po-reču, na južni strani, v prijetnem

borovem gozdičku, oddaljenem od središča mesta približno kilometer in pol, od glavne ceste pa le 100 metrov in prav na obali, ki ima lepo plažo.

Tabor je odprt 3 mesece in sicer od 15. junija do 15. septembra, v njem pa lahko hkrati letuje 65 gostov v razpoložljivih šotorih razen tega pa je omogočena zasedba 16 ležišč tudi pri podjetju »Udarnik« tako, da je skupna zmogljivost 81 ležišč. Dnevna oskrba je predvidena v višini 800 din za člane delovnega kolektiva.

Zgoraj levo: počitniški dom Prodajno servisne organizacije v Medveji; zgoraj in levo: še dva vabljiva posnetka z Dugega otoka, kamor se radi zatekajo delavci tovarne za elektrovezve

V KORIST POTROŠNIKOM DVA NOVA SERVISA

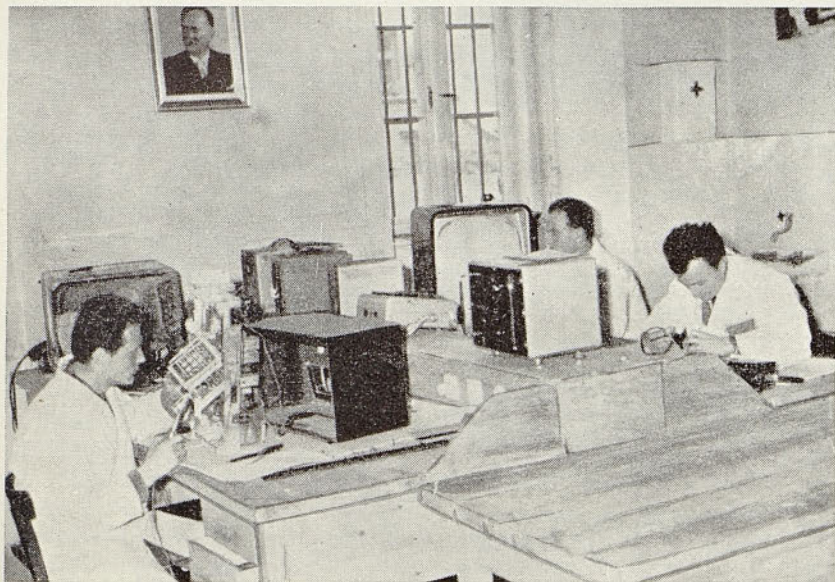
V MARIBORU

S 16. aprilom je pričel v Mariboru poslovati »Iskra« servis, katere-

prostor je dovolj velik, svetel in primeren za servis. Ker je vsa oprema in instrumentarij (v glav-

nem) kakor tudi kader bil pripravljen mnogo prej, smo pričeli poslovati v nekaj dneh po izpraznitvi prostorov.

Iskra servis v Mariboru bo vršil popravila radijskih in televizijskih sprejemnikov, ojačevalnih naprav ter vzdrževanje telefonskih hišnih central Iskre. Vprašanje kadra je rešeno, z izjemo TT mehanika in bo zato začasno vsa dela na vzdrževanju central opravljal mehanik iz centralnega servisa. Obstajajo vsi pogoji za normalno poslovanje, v kolikor bo servis založen z vsemi potrebnimi rezervnimi deli. Po želji stranke bomo popravljali sprejemnike tudi na domu. Servis bo odprt v dopoldanskih in popoldanskih urah, kar je novost in velika ugodnost za lastnike naših sprejemnikov v Mariboru, posebno za one, ki so v dopoldanskih urah v službi. Doslej so namreč v pogodbenem ser-

ga je ustanovila Prodajno servisna organizacija Iskre. Servis, kakor tudi industrijska prodajalna, bi moral pričeti s poslovanjem že v začetku leta, vendar kljub vsem naporom nismo uspeli prej. Izpraznitev prostorov za servis kakor tudi za prodajalno je bila povezana z mnogimi problemi, katere je sicer močno zainteresirana občina Maribor - center uspela rešiti šele v aprilu.

Servisna delavnica se nahaja na Partizanski cesti 11 v strogem centru mesta, kar je zelo ugodno in primerno za tako dejavnost. Sam

Na zgornji sliki: v novem servisu zaposlene so takoj po otvoritvi servisa čakali že številni radijski in televizijski sprejemniki; spodaj: za sedaj šteje kolektiv servisa v Mariboru le štiri člane

visu sprejemali in izdajali aparate samo v dopoldanskih urah.

Servisna služba na območju Maribora je bila kakor v večini drugih mest problem zase, saj so se vsa popravila vršila v enem servisu. Zato je bilo nujno, da tudi Maribor dobi Iskra servis, saj je na njegovem območju večina sprejemnikov naše proizvodnje.

Urejena servisna služba bo vsekakor ugodno vplivala na vse lastnike Iskrinih radijskih in televizijskih sprejemnikov, kakor tudi na kupce. In kar je najvažnejše, kupci bodo še raje segali po naših proizvodih, tako da lahko računamo na pospešeno prodajo naših sprejemnikov prav zaradi urejene servisne službe.

S tem pa bo dosežen namen servisa, zaradi česar ga je Prodajno servisna organizacija ustanovila v Mariboru.

L. T.

V KRANJU

Šele nekaj mesecev je preteklo odkar je Prodajno servisna organizacija odprla v Ljubljani, v Rožni dolini enega največjih in najsodobnejše urejenih servisov. Pred kratkim pa so se odprla vrata še novemu servisu v Kranju, dejansko podružnici ljubljanskega ISKRA — servisa. Ta servis sicer po veliko-

Zgoraj: v novem servisu v Kranju so trenutno zaposleni šele trije uslužbenci, ki pa najbrž ne bodo dolgo zadostovali in bo treba kolektiv razširiti

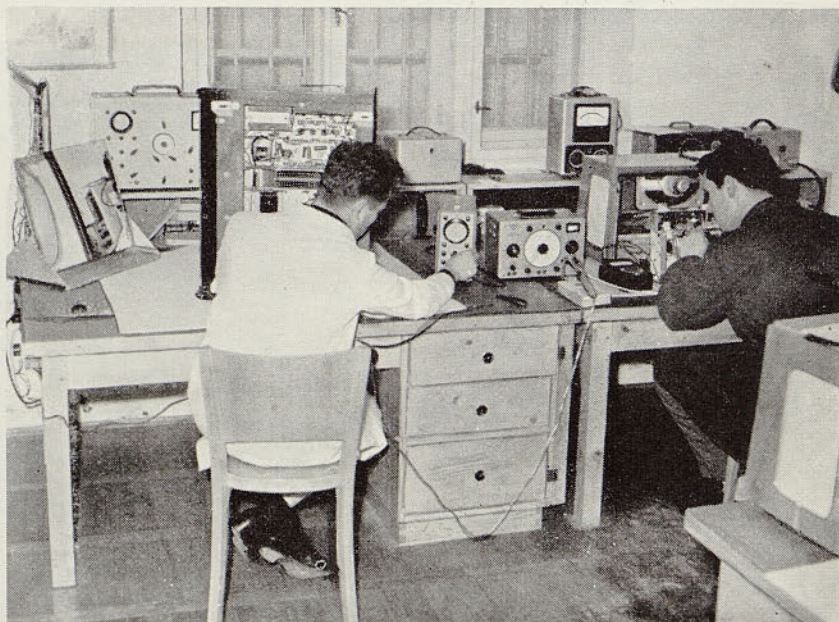
Spodaj: lastniki radijskih in televizijskih sprejemnikov v Kranju in okolici so si oddahnili — zdaj ne bodo imeli večjih težav s prenašanjem in popravili svojih sprejemnikov

sti še zdaleč ne dosega ljubljanske centrale, a je kljub temu sodobno urejen in opremljen z vsemi potrebnimi instrumenti, ki jih zahtevajo merjenja pri popravilih. Večino instrumentov so izdelali v Iskri in izhajajo iz serije za servisne delavnice. Izdelal jih je oddelek ing. Mlakarja v Kranju. Za zdaj popravljajo le radijske in televizijske sprejemnike vseh vrst, električne gramofone, magnetofone in ojačevalce. Mimo popravil bo servis oskrboval tudi celotna ozvočenja zaprtih in odprtih prostorov v Kranju in drugod na Gorenjskem.

Servis zaposluje za začetek le troje oseb — dva tehnika in administrativno moč, ki obenem sprejema in izdaja sprejemnike ter vodi blagajniške posle. Sorazmerno majhni prostori v Vodopivčevi ul. 8 v prvih dneh poslovanja sicer niso kazali kake resne ovire, vendar bodo v prihodnosti ovirali predvideno razširitev servisa.

Mesto Kranj z okolico ima danes okrog 7000 radijskih sprejemnikov in 600 televizorjev. Servisni delavnici pa sta komaj dve, zato je prav, da je Prodajno servisna organizacija odprla še v Kranju nov servis in tako prispevala za ureditev že kritičnega problema okoli servisnih popravil.

Marjan Kralj

AKTIVNOST SKUPŠČINE IN NJENIH ODBOROV

SKUPŠČINA je imela v mesecu aprilu dve zasedanji. Na 6. zasedanju dne 13. aprila je potrdila zaključni račun podjetja za leto 1961. Pri tem se je strinjala s pripombami odbora za ekonomska vprašanja in osvojila stališče, da pokazatelji, ki so iznešeni v poročilu k zaključnemu računu, sami za sebe ne morejo služiti kot osnova za zaključke, ampak samo kot material za analize, ki jih je treba napraviti in ki bodo šele lahko dale konkretne zaključke h gospodarjenju in rentabiliteti v posameznih poslovnih enotah. Skupščina je priporočila pojačanje planske in terminske službe v poslovnih enotah v tekočem letu, vlaganje čimveč naporov za standardizacijo materiala, sodelovanje gospodarsko-tehničnega oddelka med posameznimi tovarnami in nadaljnje izvajanje ukrepov za znižanje stanja zaloga.

Skupščina je nadalje zadolžila ekonomski odbor in odbor za organizacijsko kadrovska vprašanja, naj skupno načeta vprašanje mehanografije in problematiko obdelave podatkov v ISKRI.

Skupščina je zadolžila finančno službo koordinacijskega centra, da prouči vprašanje uvedbe skupnega saldakontija, PSO pa je zadolžena, da poda poročilo o problemih servisne dejavnosti.

Koordinacijski center je nadalje zadolžen izdelati temeljito analizo o stanju osebnih dohodkov v ISKRI in jo predložiti odboru za organizacijsko kadrovska vprašanja.

Poslovna enota Pržan je bila zadolžena, da predloži finančni plan za leto 1962 skupno s perspektivo te poslovne enote in predloge za sanacijo sedanjega stanja, kjer naj bo navedeno, kaj je bilo ukrenjeno

v smeri razvoja novih artiklov oziroma izboljšave sedanjih.

Koordinacijski center je bil nadalje zadolžen, da v zvezi s podatki o poslovnih enoti Tovarne za elektrovezve poda odboru za ekonomska vprašanja poročilo glede cen sestavnih delov, ki jih ta enota dobavlja tovarni v Pržanu.

Pri pregledovanju zaključnega računa tovarne v Novi Gorici je skupščina sklenila, naj ta tovarna skupno s poslovno enoto v Kranju preveri zaključni račun in napravi potrebne analize ter o tem obvesti odbor za ekonomska vprašanja. Te analize in skupno preverjanje je potrebno, ker je bila izločitev tovarne v Gorici v samostojno poslovno enoto v okviru podjetja izvršena sredi leta 1961.

Ob koncu razprave o zaključnem računu je skupščina zadolžila koordinacijski center, da novoizvoljeni skupščini pripravi konkretne predloge za rešitev situacije, ki je bila nakazana v razpravi, in to zlasti za izvoz in druge kritične primere, ki naj nam omogočijo izvoz. Material za konkretno obravnavanje problematike v zvezi s poslovanjem ISKRE naj koordinacijski center predloži vsem trem odborom.

Skupščina je sprejela na znanje poročilo in analizo stanja gotovih izdelkov pri PSO. Pri tem je priporočila PSO-ju, da pojača prodajno službo na tistih mestih, kjer so zaloge največje, in jih do konca leta spravi v normalno stanje.

V zvezi s prošnjo tovarne NIKO Železniki za pripojitev k našemu podjetju kot poslovna enota je skupščina zadolžila koordinacijski center, da izdela potrebne analize o poslovanju in stanju podjetja

NIKO in jih predloži odboru za ekonomska vprašanja in odboru za organizacijsko kadrovska vprašanja, nakar bosta oba odbora predložila skupščini dokončno izdelan predlog o pripojitvi tovarne NIKO k podjetju ISKRA. Skupščina pri tem priporoča tovarni NIKO, da se posluži pravic, ki so ji dane s članstvom v poslovnem združenju Avtomacija.

Na zadnjem zasedanju skupščine 13. aprila je skupščina potrdila okvirni pravilnik o delitvi čistega dohodka. Obenem je potrdila tudi višino 2,5 % za izdvajanje v skupni sklad po zaključnem računu 1962, to je za koriščenje v l. 1963, h čemur so dale svojo soglasnost vse poslovne enote.

Skupščina je sprejela predlog temeljnih načel o uporabi družbenih sredstev za osebne avtomobile in jih priporoča poslovnim enotam kot pomoč pri sestavljanju pravilnikov o uporabi družbenih sredstev za osebne avtomobile.

Skupščina je obravnavala predloge odbora za perspektivni plan in kapitalno izgradnjo. V zvezi s predlogom za spremembo lokacije koordinacijskega centra in strojno-računskega centra je skupščina zadolžila koordinacijski center, da pripravi podrobno analizo stroškov za adaptacijo prostorov v Kranju. Šele na podlagi teh podatkov naj odbor da skupščini svoj predlog za spremembo lokacije iz Ljubljane v Kranj.

Skupščina je potrdila predlog odbora za investicijska vlaganja v letih 1962-68 s tem, da se upoštevajo nekatere spremembe, in sicer: — da se investicijska vlaganja za obrat za tiskana vezja in skale premaknejo iz leta 1964 na

1963 in, da se ponovno pregledajo predvideni stroški, če so pravilno grupirani, ker je predvidena vsota namenjena predvsem za gradnje, ničesar pa za opremo;

- za tovarno relejev in signalno-varnostnih naprav naj se ponovno preveri pravilnost vlaganja. Za osnovo naj služi proizvodni program relejev in signalno-varnostnih naprav za obdobje 1962-63;
- vlaganja v Zavod za avtomatizacijo naj se terminsko spremenijo v toliko, da se za leto 1962 vnese 20 milijonov za domačo opremo in 35 milijonov za uvozno opremo, postavka za gradnje pa naj se spremeni v toliko, da se znesek 150 milijonov prenese iz kasnejših let na leto 1964;
- za vlaganje v tovarno usmeriških naprav naj se preveri terminska pravilnost vlaganj v to tovarno, ker je potrebna skladnost z vlaganji v tovarno za usmerjevalne elemente v Kranju;
- z začetnimi vlaganji v obrat za proizvodnjo kondenzatorjev Semič naj se začne v predvidenih terminih in naj se s tem ne odlašaja;
- za investicijska vlaganja v tovarno radijskih in televizijskih sprejemnikov naj se pregleda ekonomska upravičenost vlaganj tako visokih sredstev v tovrstno proizvodnjo;
- predložena vlaganja je skupščina sprejela definitivno za leto 1962, za ostala leta pa perspektivno s tem, da se za vsako leto posebej poda predlog o definitivnih vlaganjih v potrditev skupščini.

Skupščina je pooblastila odbor za ekonomska vprašanja, da sme odobravati izposojila za izplačilo osebnih dohodkov iz sredstev, ki so nastala kot višek pri kompenzacijah.

Skupščina je soglasno sprejela poročilo predsednika koordinacijskega centra in ugotovila, da so konkretni predlogi za rešitev posameznih problemov v podjetju, kakor tudi teze splošnega značaja v poročilu popolnoma umestni in

pravilni ter zadolžuje vse odbore, da preštudirajo poročilo in da vsak odbor s svojega področja poda konkretne predloge po posameznih problemih skupščini v potrditev.

Prav tako je skupščina sprejela poročilo predsednika skupščine in zadolžuje skupščinske odbore, da tudi to poročilo preštudirajo in podajo konkretne predloge za rešitev po posameznih problemih.

ODBOR ZA ORGANIZACIJSKO KADROVSKA VPRAŠANJA je imel v aprilu tri seje. Pregledal je splošni del poročila o poslovanju podjetja pri zaključnem računu, kakor tudi poročilo o poslovanju koordinacijskega centra. Odbor je ugotovil nekatere pomanjkljivosti in zadolžil koordinacijski center, da pripravi poročilo s splošno problematiko podjetja in načinom reševanja te problematike.

Odbor je opozoril koordinacijski center, da upošteva sklep skupščine in izvede vse potrebno, da bodo poslovne enote čimprej izdelale svoje gospodarske plane za l. 1962, da bo do konca aprila 1962 izdelan gospodarski plan podjetja za letošnje leto.

Odbor je zadolžil koordinacijski center, da pošlje vsem poslovnim enotam teze za izdelavo pravilnika o organizaciji in poslovanju poslovnih enot v uporabo v smislu sklepa skupščine z dne 28. 2. V zvezi s tem je odbor sprejel sklep, po katerem je vsaka poslovna enota zadolžena poslati sekretariatu koordinacijskega centra osnutek svojega pravilnika takrat, ko ga sprejme upravni odbor in je dan v razpravo kolektivu. V kolikor bo koordinacijski center ugotovil neskladnost s pravili podjetja, mora podati poročilo odboru za organizacijsko kadrovska vprašanja, da v tem smislu opozori poslovne enote.

Odbor je zadolžil koordinacijski center, da do 30. 4. pripravi osnutek pravilnika o delovnih razmerjih v poslovnih enotah. Odbor je nadalje ugotovil, da je v okviru podjetja potrebno upoštevati enotna načela pri sestavljanju pravilnikov o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov ter priporoča poslovnim enotam, da vskladijo in uvedejo enotne kriterije za postavljanje splošnih določb teh pravil-

nikov. Principi meril delitve in kriteriji za določanje načina delitve z ozirom na realizacijo pa so interna stvar vsake poslovne enote.

Odbor je pregledal predpise, ki jih je izdelala organizacijska služba koordinacijskega centra, in je zahteval, da k predpisom ali obvestilom posamezni koordinatorji dajo vsak s svojega področja svojo potrditev, da so ti predpisi v skladu s konceptom, ki ga daje koordinacijski center za celotno ISKRO. Ti predpisi se morajo predhodno obravnavati s posameznimi poslovnimi enotami in na kolegiju koordinacijskega centra.

Odbor je nadalje zadolžil koordinacijski center, da poda svoje stališče k vprašanju naročanja in registracije štampiljk, tako za štampiljke, ki veljajo za celotno podjetje, kot za tiste, ki veljajo za poslovne enote.

Odbor za organizacijsko kadrovska vprašanja je imenoval komisijo za pregled ponudb gradbenih investicijskih del.

Odbor je nadalje imenoval komisijo za organizacijo skupne nabavne službe v sledečem sestavu: Križnar Mirko, Mikuš Brane, Ferkolj Franc, ing. Jeras Adam in Slavec Igor. Naloga te komisije je, sestaviti teze o delokrogu, vsebini del, načinu financiranja in organizacijske oblike te poslovne enote, ne glede na stanje standardizacije materiala, pač pa je treba izvesti vse napore, da bi bila standardizacija izvedena do takrat do najvišje možne mere. Rok za postavitev te službe je 1. 9. 1962.

Pri obravnavanju poročila o registraciji podjetja je odbor sklenil priporočiti skupščini, da zadolži KC za pripravo in sklenitev pogodb poslovnih enot s podjetjem o samostojnih pravicah v smislu pravil podjetja, ki se vpišejo v register.

Odbor je zadolžil KC, da pripravi osnutek pravilnika o skupnih skladih do 15. 5., osnutek poslovnika organov delavskega samoupravljanja prav tako do 15. 5., osnutek poslovnika skupščinskih odborov pa do 15. 6. 1962.

Odbor je pregledal osnutek pravilnika o tehničnih izboljšavah in izumih. Pravilnik bo z nekaterimi dopolnitvami še v teku tega

meseca razdeljen poslovnim enotam v razpravo.

Odbor je obravnaval poročilo o delovnem programu centra za obdelavo podatkov, dal je potrebne smernice in zadolžil koordinacijski center, da pripravi nekatere spremembe in dopolni, tako da bo postavljen osnovni koncept za uvedbo mehanografije in temu primerno vsklajeni organizacijski predpisi. Določiti bo treba obseg obdelave podatkov v posameznih poslovnih enotah in določiti, kateri podatki se bodo obdelovali v centru.

Odbor je obravnaval poročilo o problematiki strokovnega šolstva in poročilo o počitniških domovih, s katerimi razpolagajo poslovne enote. Odbor je priporočil, naj se takoj prične z delom za formiranje počitniške skupnosti podjetja, za prihodnje leto.

ODBOR ZA EKONOMSKA VPRAŠANJA je imel v aprilu dve seji. Razpravljal je o pripombah poslovnih enot k pravilniku o delitvi čistega dohodka, katerega je z enotnim stališčem vseh enot predložil skupščini v potrditev.

Obravnaval je poročilo o stanju skladišč gotovih izdelkov in zadolžil PSO, da izvede akcijo izterjeva-

O B I S K V I S K R I

Dne 13. in 14. aprila 1962 je časopisno podjetje »Delo« organiziralo razgovor s predstavniki delavskega samoupravljanja nekaterih večjih podjetij v državi. Organizator razgovora je naprosil Iskro, naj njeni organi delavskega samoupravljanja sprejmejo te predstavnike.

Predstavniki delavskega samoupravljanja (predsedniki delavskih svetov ali upravnih odborov) podjetij: Uljanik — Pula, Energoinvest — Sarajevo, Tvorница kablova — Svetozarevo, Treska — Skopje in Impol — Slov. Bistrica so res prišli 14. aprila dopoldne. S predstavniki Iskre so imeli v sejni dvorani tovarne Iskra v Kranju razgovore. Tov. Novljan je razložil gostom organizacijsko strukturo podjetja ISKRA in sistem delavskega samoupravljanja v podjetju, poslovnih enotah in obratih. Na dopolnilna

vprašanja so naši predstavniki dali potrebne odgovore, n. pr. o stopnji samostojnosti delavskih svetov in upravnih odborov poslovnih enot in obratov, o vlogi direktorja poslovne enote in podjetja ipd.

Predstavnika podjetja Energoinvest in Tvornice kablova sta okvirno razložila njihovo organizacijsko strukturo podjetja in delavskega samoupravljanja. Zanimivo je, da imajo pri Energoinvestu tudi namestnika glavnega direktorja, ki vedno zamenjuje direktorja in da po tovarnah nimajo upravnih odborov, ampak izvršne odbore z vsemi funkcijami upravnega odbora.

Po razgovoru so si gostje ogledali tovarno v Kranju ter njen specializirani obrat v Lipnici, nato pa jim je ČP »Delo« na Bledu pripravilo kosilo.

nja, ker je bilo iz zaključnega računa razvidno, da so ostale še precejšnje vrednosti nepokrite.

Odbor je zadolžil KC, da ponov-

no preveri svoječasno izdelano okvirno pogodbo z Zavodom za avtomatizacijo in jo predloži odboru do 30. aprila. Odbor je nadalje zadolžil KC za izdelavo analize o Poslovnem združenju AVTOMACIJA.

Odbor se je strinjal s tem, da bosta problem proizvodnje Tovarne električnih aparatov sporazumno rešili navedena tovarna in tovarna v Kranju, zahteva pa, da o rezultatih na vsaki seji sproti obveščata odbor za ekonomska vprašanja.

Odbor je na vsaki seji obravnaval tudi finančno situacijo. Ob priporočanju bo novemu odboru za ekonomska vprašanja dal napotila, naj vztraja na uvedbi skupnega saldokontija.

ODBOR ZA PERSPEKTIVNI PLAN IN KAPITALNO IZGRADNJO je na dveh sejah v mesecu aprilu obravnaval spremembe lokacij in dinamiko investicijskih vlaganj, kar je predložil skupščini v razpravo in sklepanje.

Razen tega je razpravljal o pomoči, katero morajo poslovne enote (Nadaljevanje na str. 128)

Mladinci in mladinke — člani naših delovnih kolektivov iz leta v leto sodelujejo na raznih delovnih akcijah (na sliki ena izmed lanskih) in tudi letos jih bo precej sodelovalo pri gradnji avtomobilske ceste in drugih pomembnih objektov, ki jih gradi mladina

SAMI MONTIRAJMO TELEVIZIJSKO ANTENO

Televizijski sprejemnik ima to neugodno lastnost, da potrebuje posebno anteno. Z razliko od radijskega, ki ga lahko kar takoj uporabimo — saj zadostuje v skromnem primeru že kos žice kot antena — je vezana montaža TV antene s precejšnjimi težavami. Nekaj teh si lahko prihranimo, posebno pa stroške montaže, ki so precejšnji, če si montiramo anteno kar sami. Navodila veljajo za montažo posamične antene, ne pa skupinske, kajti pri skupinski anteni so problemi nekoliko drugačni in tudi montaža poteka precej drugače. Pri tem naj omenimo, da je z novo uredbo, ki je izšla v tem letu, v večstanovanjskih blokih prepovedano postavljati posamične antene, ki kvarijo estetski videz novozgrajene stavbe. Investitor je dolžan postaviti enotno skupinsko anteno z ojačevalcem, prek katerega vodijo notranji vodi do vsakega stanovanja in kjer je možen enostaven priključek.

Naš opis velja za postavitev ene same in samostojne antene. Preden se lotimo nakupa delov antene si moramo biti na jasnem o vrsti problemov, ki pa na vseh montažnih mestih niso enaki, vendar dokaj podobni. Nekaj je takih, ki imajo skupen pomen, kot n. pr.: kakšna naj bo antena, kje je najbolj ugodno mesto za montažo, kako naj bo ozemljena in kakšni so predpisi glede na varnost.

VRSTE TV ANTEN

Razlikujemo po uporabi: širokopasovne in ozkopasovne antene. Širokopasovne uporabljamo tam, kjer imamo možnost sprejema dveh ali več kanalov in s tem tudi vsaj

dveh različnih programov. Ozkopasovne so namenjene izključno enemu samemu kanalu. Te pri nas največ uporabljamo, posebno zato, ker je jakost naših oddajnikov precej šibka, obenem pa imajo te antene slab sprejem stranskih nezaželenih vplivov — motenj — ki nam kvarijo dober sprejem.

Če bomo montirali televizor v stanovanju, s čigar strehe vidimo oddajnik, kot n. pr. na vsem severnem delu Ljubljane — Krvavec, v Kranju — Krvavec, v Postojni — Nanos itd., je montaža zelo enostavna. Za te primere bomo kupili najenostavnejšo anteno, t. j. dipol z enim reflektorjem in dvema direktorjema. (Cena 3.000 do 3.500 din). V drugih primerih lahko za prosimo kakega TV tehnika, naj nam izmeri jakost polja na strehi. Pripominjamo, da znaša najmanjša jačina polja, s katerim še lahko zadovoljivo gledamo sliko — 120 μ V. Še enostavneje je, da povprašamo najbližjega sosedo, ki že ima televizor, kako kaj gleda program in si ga morda ogledamo. Na zemljevidu na strani 126 sami približno ugotovite sprejem TV signalov v Sloveniji (pripominjamo, da na zemljevidu niso včrtani pretvorniki, marveč le oddajniki Krvavec, Nanos, Kum, Mirna gora, Pohorje in Plešivec).

Predno kupimo anteno moramo natančno poizvedeti prek katerega kanala bomo gledali. Vse ozkopasovne antene so grajene za en sam kanal. Le širokopasovne antene imajo območje več kanalov, na primer od 5—7 ali pa 7—11. Kupimo torej anteno, ki je dimenzionirana točno za naš kanal!

NAKUP MONTAŽNIH DELOV

Za montažo antene rabimo še: kovinsko nosilni drog, najbolje iz aluminija, votel, premera cca 35 mm in dolžine vsaj 2 metrov, nadalje specialni simetrični dvožilni 240 ohmski kabel (feeder). Dolžino kabla ugotovimo približno. Seveda moramo izračunati pri tem še napeljavo po stanovanju do televizorja. Ves kabel mora biti en sam kos. Zraven kupimo še distančnike in izolatorje, kajti kabel se ne sme nikjer dotikati droga antene, strehe ali podobnega. Dolžina kabla naj bo čimmanjša, pripominjamo, da posreduje približno 60 m simetričnega kabla le polovico energije z antene.

Sami si prej naredimo dve objemki za pričvrstitev nosilnega droga ali pa specialno objemki za vzdavo v dimnik kot vidimo na sliki št. 1. Anteno bomo postavili na tisto stran strehe, s katere vidimo ali domnevamo, da oddajnik je.

MONTAŽA

Ponavadi odkrijemo nekaj strešnikov tako, da dobimo dobro stojšče na strehi, vzdamo objemki ali pa pričvrstimo objemki tako, da stoji nosilni drog. Objemki ne smemo takoj docela pričvrstiti, ker moramo računati, da bomo anteno še vrteli, tako da bomo dobili najbolj občutljivo točko sprejema. Nato obesimo anteno na vrh droga in jo pričvrstimo. Smer osi od dipola, t. j. pentlje do direktorja, t. j. krajših palic, nam kaže smer proti oddajniku. Antena mora biti v horizontalni ravnini.

Konca kabla pritrdimo na razdelilec pentlje, ju močno pričvrstimo in po možnosti zalijemo s kapljo pro-

zornega laka. Nato pričvrstimo na nosilec distančnike in naravnamo nanj kabel. Anteno vržemo nato s strehe. Če sami delamo, odkrijemo vrsto strešnikov do roba strehe, kjer pričvrstimo na žleb zaščitnik proti strelu in distančnik tako, da kabel nekako v določeni razdalji obide žleb. Kabel mora biti napeljan vsaj 20 cm od strehe in če je razdalja med anteno in strešnim žlebom precejšnja, postavimo vmes na strešnik še en distančnik. Po predpisih ne smeta biti kabel niti antena nikjer nad in pod vodom omrežne napetosti! Včasih lahko z boljšo napeljavo kabla preprečimo, da nam bi pozimi snežni plaz poškodoval napeljavo.

S tem preidemo na montažo kabla po zunanji strani stene hiše, kjer zabijemo v zid še dva distančnika. Enega tik ob vhodu skozi okno v stanovanje. Skozi leseni del okna napravimo majhno luknjo in speljemo skozi kabel, najprej pa prek izolatorjev na stenah visoko nad vrati do televizorja. Na vhodu televizorja pričvrstimo vtikač in antena je pripravljena za prvo kontrolo.

Včasih se pri kontroli pojavita dve ali celo več slik, nanizanih ena poleg druge. To so odboji — refleksi od različnih zunanjih objektov, predvsem gora. Zaradi teh odbojev moramo anteno toliko časa premikati, da dobimo slednjič le en sam, t. j. osnoven signal. V primeru, da nam to nikakor ne uspe, moramo na žalost poklicati izkušenega strokovnjaka, ki bo s posebno anteno skušal odpraviti to pomanjkljivost.

OZEMLJITEV ANTENE

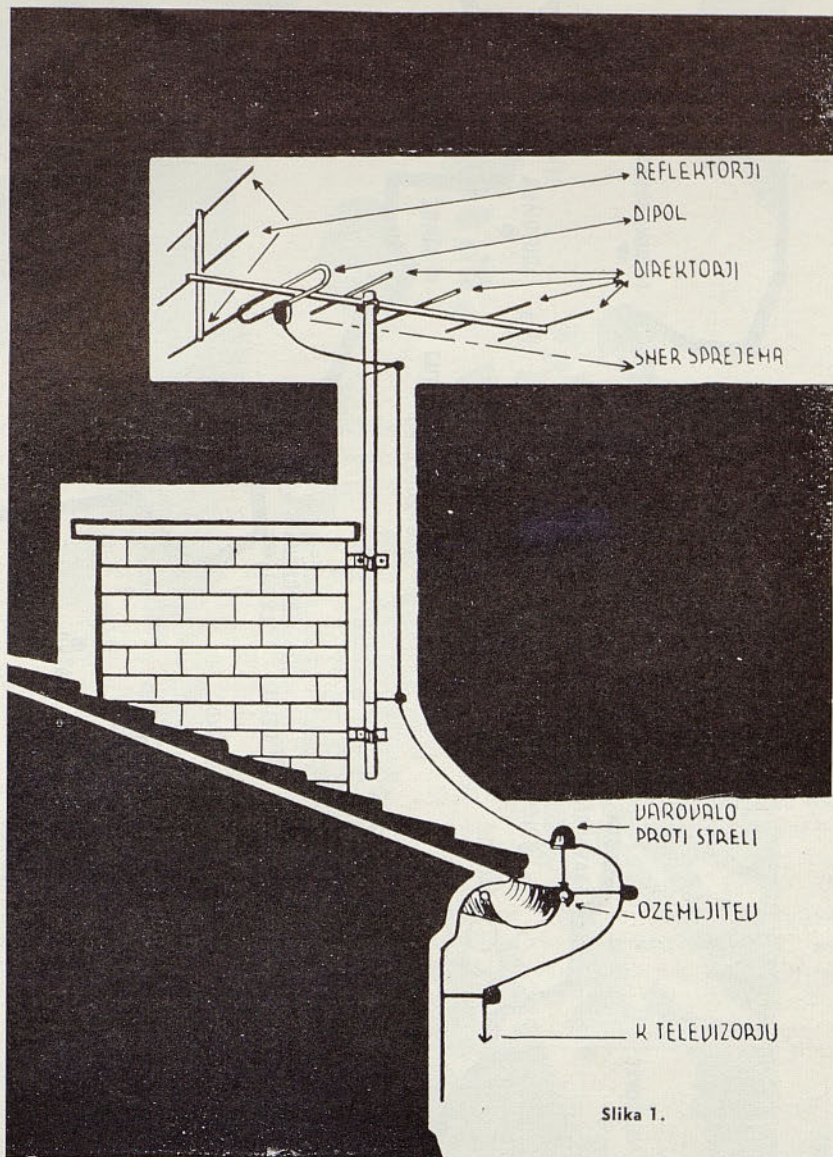
Vsaka antena mora biti ozemljena. Tega se pri nas zelo slabo zavedajo, saj računamo, da je več kot 80 % vseh TV anten neozemljenih. Če pomislimo, da je TV antena v tem primeru tudi navaden strelovod, si lahko predočimo vse posledice, ki nastanejo, če bi udarila vanj strela. Na splošno vsi tehniki trdijo, da je možnost, da udari strela v anteno zelo majhna, ker antena nima zemeljskega potenciala. Vsako leto pa smo priče katastrof in verjemite, zavarovalnica je neizprosna za povrnitev

škode. Res je, z dobro ozemljitvijo imamo več stroškov kot pa s postavitvijo antene.

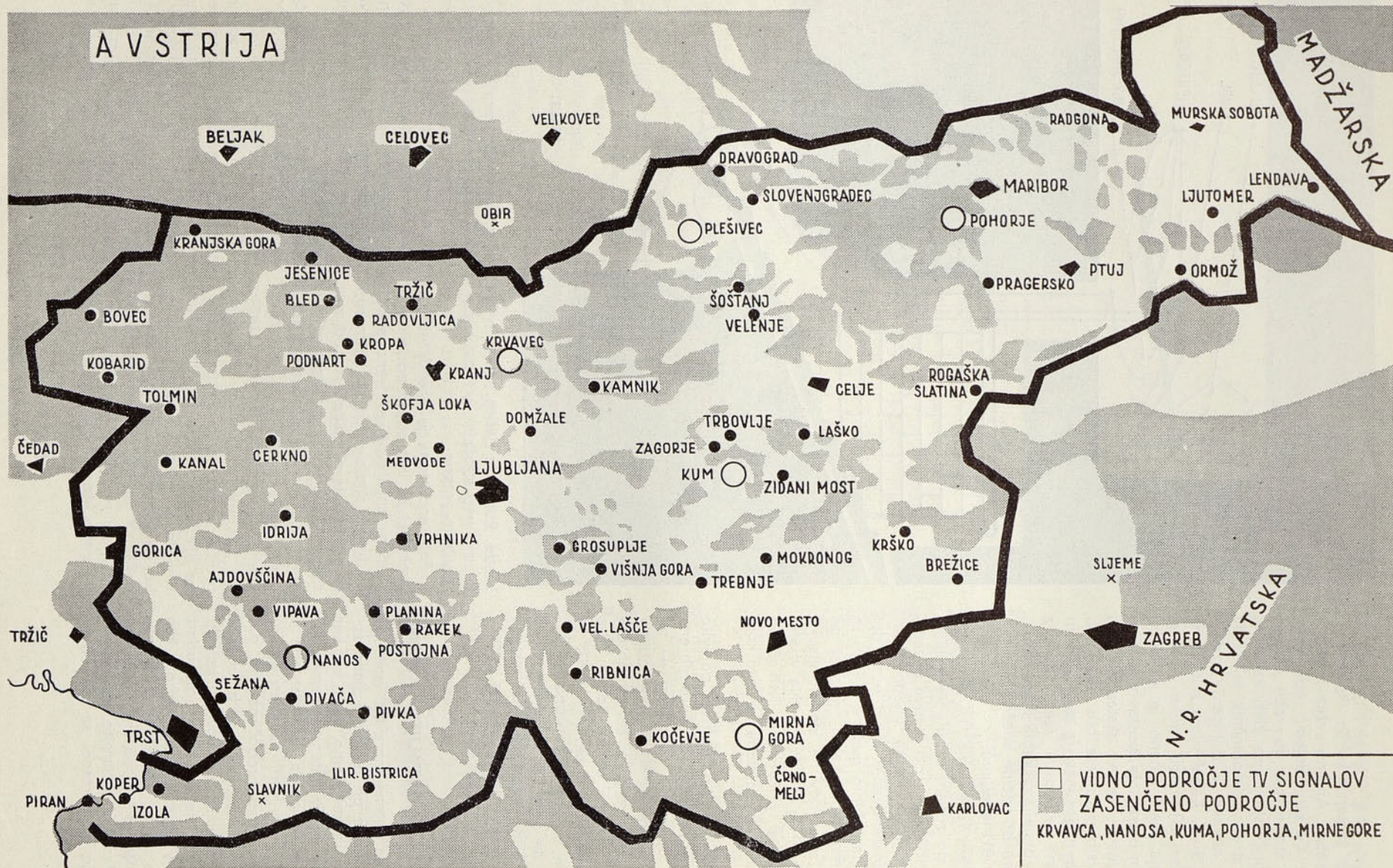
Zelo enostavna je ozemljitev na strehi, ki že ima strelovod. V tem primeru enostavno zvežemo nosilni drog s strelovodom. V primeru, da strelovoda ni, napeljemo od nosilnega droga, kjer pričvrstimo močno bakreno žico, ponavadi pletenico in jo napeljemo od vrha strehe naravnost v zemljo. V zemljo zakopljemo veliko kovinsko ploščo, a prej pričvrstimo to žico na njo. Plošča mora biti zakopana v vlažnem terenu, ne pa pod streho, da je kontakt z zemeljsko maso boljši. V našem primeru oziroma tam, kjer so žlebovi streh napeljeni v zemljo, torej, kjer imajo nepo-

sredni kontakt z zemljo, napravimo zemljovod z antene prek zaščitnika za strela. Pri oknu, kjer pride kabel v stanovanje, montiramo dvojno pretikalo in od tam naprej žico, ki jo potegnemo do zemlje. Ob neurju pretaknemo kabel in ga zvežemo z zemeljskim vodom. Antena pa v tem primeru ne sme biti vrh strehe, temveč nekoliko nižje, tako, da ni strelovod. Taka ozemljitev nekako zadostuje.

Če smo ugotovili pri sprejemu jasno sliko in čist ton, nadalje nikakih dodatnih motenj ali šumenja (sneženje je v večini primerov dokaz šibke antenske energije, ki jo dobimo v sprejemnik), docela pričvrstimo z objemkami nosilni drog. S tem je naše delo končano.

Slika 1.

VARUJMO OČI - PREPREČUJMO SLEPOTO

To je geslo, ki ga nosi letos svetovni dan zdravja — 7. april 1962. Letošnji svetovni dan zdravja je svetovna organizacija pri OZN posvetila očesnim boleznim.

Dognano je, da je na našem planetu skoraj 15 milijonov slepih, od katerih odpade največji del na posledice raznih bolezni, posebno trahoma. Pri tej visoki številki pa ne smemo pozabiti na poškodbe

slinami. Pogoste so tudi opekline s topljenimi kovinami in apnom. Vse te opekline zapuščajo pogosto trajne okvare ali celo slepoto.

Številne so tope poškodbe očesa, nastanejo, kadar topi predmet udari oko. Po topi poškodbi včasih na zunaj ne opazimo sprememb, v notranjosti očesa pa so težke okvare, ki lahko trajno oslabe vid.

Pogoste so tudi poškodbe oči pri elektrovarilcih. Ultravioletni žarki povzročajo opekline na očesni veznici, roženici ali celo mrežnici.

Seveda pa niso samo poškodbe oči pri delu tiste, ki ogrožajo vid našemu delavcu. Prav tako lahko kvarno vpliva na vid slaba in neprimerna razsvetljava na delovnem mestu. Temu so navadno kriva

premajhna in slabo očiščena okna ter nezadostno število svetilk.

Tudi pri poklicnih boleznih lahko pride do okvare vida. Omenimo naj samo zastrupitve z metilnim alkoholom, s Pb in svinčevimi spojinami, kjer pride do težkih okvar vidnega živca in s tem oslabitve vida. Skoraj vsak industrijski strup lahko bodisi posredno ali neposredno okvari tudi oko in vid.

Z vsemi temi kvarnimi vplivi na oko in vid se srečuje delavce v industriji, zato je naloga vodstva tovarne in higiensko tehnične zaščite, tovarniških zdravnikov in ne nazadnje tudi delavcev samih, da poskrbe in pazijo, da se vsepovsod uveljavljajo potrebni ukrepi za preprečevanje očesnih poškodb in obolenj pri delu.

oči v industriji, ki so v Sloveniji kar zelo pogoste, saj zavzamejo 8—9 % vseh poškodb pri delu. Ker se tudi mi srečujemo pogosto z očesnimi poškodbami pri delu, si na kratko oglejmo vzroke, naravo in posledice ter način preprečevanja teh okvar oči in vida.

Najpogostejše poškodbe v industriji so očesni tujki, ki nastajajo pri brušenju, struženju, sekanju, drobljenju, žaganju, razstreljevanju in drugje.

Drugo mesto očesnih poškodb zavzemajo opekline z vročimi tekočinami ali jedkimi snovmi. Prav jedke snovi povzročajo zelo težke okvare in posledice na očesu. Posebno hude so opekline z lužinami, ki prodre v globino poškodovane oči. Slede jim opekline s ki-

Mladina iz naših poslovnih not se zelo zanima za delo v drugih enotah. Na sliki: mladinci in mladinke iz poslovne enote Kranj so nedavno obiskali Tovarno merilnih instrumentov v Otočah

SMUČARSKI TEČAJ NA SORŠKI PLANINI

Smučanje je šport, ki vsako leto privablja vedno več delovnih ljudi. Posebno tradicijo ima v bivšem IEV, saj vsako leto prirejajo smučarske tečaje že od leta 1954. Tako je bilo tudi letos. Organizatorjem je uspelo dobiti prostor v litostroj-ski koči na Sorški planini. Zanj so se odločili zaradi cenene oskrbe, lepih smučišč, ugodnih snežnih razmer in lahkega dostopa.

Bilo je deževno jutro 11. marca, ko smo se »nakladali« na litostroj-ski avtobus. Iz megle je pršil dež in noč se je počasi umikala zaspani nedelji. Vsi smo se razveselili, ko jo je avtobus ubral proti Gorenjski. Po prijetni vožnji smo prišli v Bohinjsko Bistrico, kjer smo si »privežali dušo« in razmigali otrple ude. Nato po gozdni cesti. Po slabi uri zložne hoje smo ugledali kočo, ki je postala za teden dni naš drugi dom. Na širokem hrbtu Lajnarja smo se naslednje dni porazdelili v dve vrsti: v začetniško in vrsto »bolj trdnih« na smučeh. Z dobro voljo je učenje šlo v »noge«.

(Nadaljevanje s 123. strani)

nuditi službi za kapitalno izgradnjo, ker ta problem ni bil dokončno in zadovoljivo rešen.

tehnološkem sektorju v okviru Nadalje je odbor razpravljajal o ZZA. Elaborate, ki so stari že po dve leti in katere so podjetja predložila investicijski banki, je potrebno pregledati, predelati in tehnologijo na novo postaviti po naj-novejših principih. Za to dejavnost bo tehnološki sektor ZZA rabil 24 visokokvalificiranih in srednjestrokovnih delovnih moči in se bo o tem dogovoril s prizadetimi poslovnimi enotami.

M. Dovjak

Ob večerih smo se zbirali v jedilnici, kjer nam je ob kartah, dovtipih in družabnih igrah hitro minil čas. Prekmalu se je teden nagnil proti koncu, posebno še, ker se je vreme popravilo. Sonce je pogledalo izza oblakov in veter, ki je rezal do kosti, je ponehal. Skupina smučarjev se je odpravila tudi na krajši izlet na Možica.

Prišel je zadnji dan tečaja. Na sporedu so bile tekme v veleslalomu. V desetih minutah so se zvrstili vsi tekmovalci, ki so na cilju živahno komentirali progo in dosežene čase. Toda zmagovalec še ni bil znan. Še dvakrat so se spustili po progi, ki jo je medtem Milan predstavil, tako da je bilo vse po predpisih kakor na »velikih« tekmah.

Smučarskega tečaja se je udeležilo 30 članov Iskre — tovarne za

Elektrozveze in Zavoda za avtomatizacijo — sektor II. Ob tej priložnosti v imenu vseh udeležencev toplja zahvala za pomoč in razumevanje sindikatu, vodstvu obrata Radiozveze, Žarnic in Keramike, kakor osebju litostrojske kočice na Sorici. Vsi so po svoje pripomogli, da so se tečajniki počutili dobro in si nabrali novih sil za bodoče delo.

Ko smo bili na tečaju, se je marsikdo vprašal: »Kako to da letos ni Zimskih iger?« Res škoda, da smučarji po ostalih tovarnah Iskre spe in, da je začeto delo propadlo. Za prve Zimske igre lahko rečemo, da so vsestransko uspele, kajti prav športna srečanja so pot do nja med kolektivi naše Iskre in da boljšega razumevanja in spoznavanja vprašanje sredstev za taka srečanja ne bi smelo biti nerešljivo.

KAKO ENOSTAVNO PREVERIMO PRAVILNI KOT BRUŠENJA SPIRALNEGA SVEDRA

Znano je, da kot pri vrhu svedra za vrtanje železa in jekla znaša 116 do 118°. Ta kot moramo obdržati tudi kadar ročno brusimo sveder. Še več, tudi oba rezilna roba morata biti simetrična in enako dolga, da bo vritna res kvalitetna. Kako torej preveriti pravilno brušenje svedra, če nimamo ustreznega kalibra?

Zelo enostavno. Sestavimo dve enaki matici, drugo ob drugo, po površini stranice. Med obema dobimo tako dve ravnini, ki tvorita kot 120°. Sem vstavimo naš, pravkar brušeni sveder. Če gledamo s prednje strani, takoj vidimo, če smo zbrusili v pravilnem kotu ali ne.

Vsekakor je ta kontrola boljša kot s prostim očesom, po občutku, še več, preverimo lahko hkrati tudi enakost obeh rezilnih robov.

ISKRA — glasilo industrije za elektromehaniko, telekomunikacije, elektroniko, avtomatiko, Kranj — Uredniški odbor — Odgovorni urednik Sandro Pečenko — Naklada 8800 izvodov — Tisk in kličje »Gorenjski tisk« Kranj — Izhaja mesečno
Letna naročnina 1200 din